

MAGYAR NEMZETI HELYNÉVTÁR FÜZETEK

Szép Szilvia

ÚJTIKOS HELYNEVEI

ÚJTIKOS

Fotó: Civertan Grafikai Stúdió

SZÉP SZILVIA

Újtikos helynevei

Történeti háttér

Újtikos közigazgatási területe tájféldrajzilag a Hortobágy tájegység és a Közép-tiszai ártérhez tartozó Borsodi-ártér területén fekszik.

A település mai területe évszázadokon át Polgár külterületének számított, története is hozzá kapcsolódott. Tikos pusztát a második hajdúfelkelés után Polgárra telepített hajdúk használták. A 19. század közepén mindössze 18 lakosa volt. Tikoson átfut az Ohat–Pusztakócs–Tiszalök vasútvonal, az állomásépületet 1894-ben adták át. A Polgár környéki egri káptalani birtokok nagyobb mértékű felparcellázása a Nagyatádi-féle földreform során valósult meg 1920-ban, amikor nagyszámú hadiözvegy, hadirokkant és hadiárva mellett földnélküli mezőgazdasági munkások, kisiparosok, közalkalmazottak, összesen 1106 igénylő is földhöz jutott. Az új földbirtokosok a Kis-Tikosnak nevezett területen legeltetési társulatot hoztak létre.

Miután Görbeháza telepesközséggé fejlesztése az 1920-as évek második felében sikeresnek bizonyult, példájára az Országos Földhivatal 1938-ban a káptalantól megvásárolt Tikostanya területén 106 házhelyet mért ki. A telepesek között polgári, egyeki, tiszagyulaházi, tiszánagyfalui, újfahértói lakosok is voltak. Az új lakók nemcsak szántóföldet, hanem a földterület nagyságával arányos mértékű lakóházakat is kaptak, a nagyobb birtokokon gazdasági épületeket is emeltek.

Bár a telepesfaluban megindult az élet, Borockás és Tikos külterületek hivatalosan önálló köz-

séggé csak 1947. január 1-jén alakultak. Ezután megalakult a képviselőtestület, ami a település nevének *Újtikos*-ra változtatását határozta el. Miután Szabolcs vármegye közigazgatási bizottsága ezt támogatta, a belügyminiszter 1948-ban a településnév-változtatást helybenhagyta. Népessége 1949-ben 1155, 1970-ben 1153 fő volt. Újtikos 1950-ig Szabolcs vármegyéhez tartozott, ekkor a megyerendezés során Hajdú-Bihar megyéhez csatolták. Az 1950 és 1970 közötti időszakban a Polgári járás önálló községe volt, ezután a Debreceni járáshoz tartozott annak 1983. évi megszűnéséig. 1990-ig Polgár társközsége volt.

Újtikos község ma a Hajdúnánási járáshoz tartozik. Területe 2023-ban 3529 hektár, lakóinak száma 771 fő volt.

Irodalom:

BENCsik JÁNOS szerk., *Polgár története*. Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974.

KOVACSICS JÓZSEF szerk., *Magyarország történeti statisztikai helységnévtára 11. Hajdú-Bihar megye*. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 1997.

NÉMETH PÉTER, *A XI–XIV. századi Szabolcs megye települései. Adattár*. Nyíregyháza, 2023.

SZÁLKAI TAMÁS

Élőnyelvi adatok

Élőnyelvi gyűjtést végzett Szép Szilvia 2023-ban. Adatközlők voltak: Antal János (73 éves), Barta János (72), Bodnár Sándor (53), Kovács Levente (36), Takács József (54).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Béres Júlia 2013-ban. Adatközlők voltak: Makó János (63 éves), ifj. Makó János (27), Takács Sándor (75), Takács Sándorné Nagy Erzsébet (68).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Terge Lajos 1968-ban. Adatközlők voltak: Kövér József (50 éves), Lukács Albert (57), Magyar József (42), Molnár János (56), Suhajda Bertalan (76).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Tarjányi Judit 1967-ben. Adatközlők voltak: Csuha Balázné (30 éves), Kerékgyártó Lukácsné (31), Kovács Mihályné (54), Laki Ferencné (71), Laki Mária (39).

Élőnyelvi gyűjtést végzett Görömbei Andor 1965-ben. Adatközlő volt id. Görömbei Albert (86 éves).

Helynévtár

Újtikos 2023: *Újtikos, Újtikoson, újtikosi ~ Tikos ~ Tíkos, Tikosbú*, 2013: *Újtikos ~ Tikos*, 1997: *Újtikos*, 1993: *Tikos, Tikosháza*, 1988: *Újtikos*, 1970: *Tikos, Tikostanya, Újtikos*, 1968: *Újtikos, Tikostanya*, 1965: *Tíkos*, 1959: *Újtikos*, 1952: *Ujtikos, Újtikos*, 1950: *Ujtikos*, 1948: *Ujtikos*, 1947: *Tikosdülő*, 1945–1947: *Ujtikos, Tikos*, 1945: *Tikos tanya, Tikos, Tikos telep, Tikos állami ujtelep*, 1943: *Tikos-tny. [tanya]*, 1941: *Tikos-tny. [tanya]*, 1939: *Tikos tny. [tanya]*, 1938: *Tikos, Tikostanya*, 1933: *Tikostanya*, 1927: *Tikos tn. [tanya]*, *Tikos puszta*, 1918: *Tikos tn. [tanya]*, *Tikos psz. [puszta]*, 1913: *Tikostanya*, 1909: *Tikos*, 1909: *Tikos, Tikós*, 1904: *Tikos tanya*, 1904: *Tikos t[anya]*, 1902: *Tikos*, 1902: *Tikos tanya*, [1901]: *Tikos*, [1900]: *Tikos*, 1900: *Tikos puszta*, 1897: *Tikos t[anya]*, 1896: *Tikos*, 1893: *P[uszt]a Tikos*, 1886: *Tikos t[anya]*, 1883: *Tikos tn. [tanya]*, *Tikos puszta*, 1883: *Tikos*, 1880: *Tikos*, 1874: *Tikos*, 1873: *Tikos p[uszt]a*, 1870: *Tikos puszta, Tikos*, 1870: *Tikos puszta tanya, Tikos*, 1864: *Tikos puszta*,

Tikosi puszta, 1858: *Tikos tanya, Puszta Tikos, Tikos*, 1858: *P[uszt]a Tikos*, 1854: *Tikos*, 1851: *Tikos*, [1840]: *Praedium Tikos*, 19. sz.: *P[uszt]a Tikos*, [1800–1802]: *Tikos*, [18. sz.]: *Tikos*, 1784: *Tikos*, é. n.: *Pr. Tikos*. — Település Hajdú-Bihar vármegyében, a Hajdúnánási járásban, Polgártól északkeletre. Szomszédos települései Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében Tiszadob és Tiszavasvári, Hajdú-Bihar vármegyében pedig Polgár és Tiszagyulaháza. Korábban Polgár határának volt a része. Egykor **Tikostanyá**-nak, **Tikos(i)pusztá**-nak nevezték, melyet más határrésszel együtt 1947-ben **Tikos**, majd 1948-ban **Újtikos** néven községgé alakítottak. A létrejött község az itteni több száz cselédnek otthont adó Borockás-tanya és Tikostanya nevű külterületi lakott helyeknek már akkor is meglévő közúti és vasúti kapcsolatára épült. A település neve a *tikos* 'vad szárnyasokban gazdag vízfolyás' jelentésű földrajzi köznévből alakulhatott, mivel a Tisza szabályozása előtt áradások táplálta láp, mocsár és rétvilág összefüggő vízi élőhelyrendszere lehetett ezen a területen. Ez a természeti környezetre utaló névadás gyakori a magyar településnevek körében. Nem zárható ki azonban Kiss LAJOS magyarázata sem, aki szerint a település nevében a magyar népnyelvi *tikos* 'tyúkos' jelentésű családnév rejlik. A családnév *Thywkw*s alakban tűnik fel a 15. század közepén a forrásokban, a 17. századtól pedig *Tikos ~ Tyúkos* névváltozatban szerepel. Korábban Árpád-kori személynévként is használták *Tikus*, *Thicus* alakban. Újtikos nevében az *új* előtag a település újabb létesülésére utal, amely egyben megkülönbözteti az előtag nélküli Somogy vármegyei *Tikos* falutól. Történeti forrásokban ezek mellett **Tikosháza**, **Tikos-dülő**, **Tikospusztatanya**, **Tikosteleg** néven is szerepel. Vö. Tikos-domb, Tikosi-legelő, Tikos-tó. — ÁSz., BENCSIK 1974a: 250, CzF., ÉGy., EKFT., FÉNYES 1851, FKNT., FNESz., GÖNCZY, GÖRÖMBEI 1965: 16, HKFT., Hnt., Kat., KOGUTOWICZ 44, L9.V.663.c/1, L9.V.680.b/1, L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XVII.552/1, L9.XVII.564/1, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, MaKF., MKFT., MVV. 19: 71, NYÍRCSÁK 1993: 9, PESTY 1864/38: 268b, 269b, PJFN. 13, RMCsSz., TERGE 1968: 9, T1.S.70.72/1–8, T1.S.78.1806/24–27, T1.S.79.929/8, T1.S.80.XVIII.78/1–5, T10.FM.4, T10.FM.48, T10.FM.84, T10.FM.93, T10.

Újtikos területe egy 1883-ból való térképen (T10.FM.93)

FM.94, T10.FM.120, T16.T.081, T16.T.109,
T16.T.150, T16.T.152, T16.T.222, T16.T.373,
T16.T.403, T16.T.409, T16.T.526, T16.T.562,
T16.T.584, T21.TK.2164, T22.B.IX.a.521.

Ady Endre utca 2023: *Adi úcca*, 1970: *Adi Endre utca*, *Temető utca*, 1968: *Temető utca*. — A Fő utcáról a temető felé vezető utca, ezért korábban ***Temető utca*** volt a neve. Hivatalos neve *Ady Endre utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B5.

Ady utca lásd Ady Endre utca

Akácfas lásd **Akácfas-erdő**

Akácfas-erdő 2013: *Akácfas-erdő*, 1970: *Akácfas-erdő*, 1968: *Akácfas erdő* | *Ahoty Tikosrú Újtikos mēgy az úd Dop Tiszadob felé, ott ēty csomó akácfa van. Ezé lett akácfas erdő*. 1967: *Akácfas erdő, Akácfas*. — A település belterületétől keletre található akácós erdő, a Nagy-erdő keleti része. **Akácfas** néven is említik. — BUDAI 1967: 2, ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 75. — T3-F4.

Akácos-remisz lásd Kis-remisz

Állam-zug lásd Álom-zug

Álom-zug 2023: *Álom-zug*, 2013: *Álom-zug ~ Állam-zug* | *állami föld is lehetett valamikor*, 1993: *Államzug* | *A Tanácsköztársaság idején Vass József jóléti miniszter úgy döntött, hogy a vasutasok földet kapjanak. Ezt együtt művelték mint ma a tsz-ben, ám ez a föld az államé volt, ők csak használták.* 1970: *Álom-zug*, 1968: *Álomzug*, 1959: *Állomzug*, 1952: *Álom zug*, *Álomzug*, *Álomzüg*, 1948: *Álomzug*, *Álomzüg*,

1916: *Álomzug*, 1909: *Álom zug*, 1897: *Álom-zug*, 1883: *Álomzug*, 1870: *Álom zug*, 1870: *Álom zug*, *Álomzug*, 1866: *Álomzug*, 1864: *Állom Zug*, 1804: A polgári határon lévő *Álom zug* rétséget a Sajó Szegediek árendálták. 1639: A Király érnek Nap Nyugoti szélétől mintegy 32 lépésnyire distál és a dél felé fekvő *Álom zugnak*... — A település belterületétől nyugatra fekvő szántóföld, amelyet a Király-ér kanyarulata vesz körül. Átnyúlik Tiszagyulaháza határába is. A Hortobágy környékén gyakori név, olyan legelőket jelöl, ahol a víz által körülhatárolt területen a pásztor álomra hajthatta a fejét, mert a jószág nem tudott elkóborolni. A *zug* földrajzi köznév 'a folyó kanyarulatában lévő terület' értelmű. A helybeliek szerint az *Állam-zug* nevét azért kapta, mert állami föld lehetett valamikor. A névforma nyilvánvalóan az *Álom-zug* átértelmezésével alakult. Lásd Álom-zug (Tiszagyulaháza). — BENCSIK 1974a: 230, ÉGy., FKnt., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 9, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 75, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.46, T10.FM.93. — T2-D4.

Alsó sor lásd Rákóczi utca

Alvég lásd Béke utca

Apaállatelep lásd Betonüzem

Arany János utca 2023: *Arany János úcca ~ Szalvador Allende úcca*. — A település belterületének keleti szélén, az Önkormányzati Hivatalhoz vezető utca. Korábbi elnevezése **Salvador Allende utca**, amely 1991-ig volt használatban. Hivatalos neve *Arany János utca*. — ÉGy. — T24-C4.

Ásvány 1993: *Ásván*, 1864: *ásvány lapossa*, 1858: *Ásvány*, 1783: *Aswan* m[orast]. — Egykor vízzel borított mocsaras terület Tiszagyulaháza és Újtikos határterületén, a Király-ér mentén. LOVAS szerint a Polgár körüli egykori mocsárvilág időszakos vízfolyása volt a Tisza szabályozása előtt. A név az *ásvány* 'árók' földrajzi köznévből alakult. Az **Ásvány laposa** név a kiszáradt folyómederre vagy az *Ásvány* nevű vízfolyás melletti alacsonyabb fekvésű vízállásos sík területre utalhat. Lásd *Ásvány* (Tiszagyulaháza), *Ásvány-oldal* (Polgár). — EKFT., FKNT., LOVAS 1993: 40, MKFT., PESTY 1864/38: 268b. — T2-D4.

Ásvány laposa lásd **Ásvány**

Attila földje lásd **Kis-Tikos**

Bába-sár 2023: *Bába-sár, Bába-sárba*, 2013: *Bába-sár*, 1993: *Bábasár*, 1970: *Bába-sár*, 1968: *Bábasár*, -ba | *It mindég naty sár vót, oszt azé híjjág Bábasárnak, mer éccer még ęty kocsi is elakad benne, aminn a bábát vitték ęgy asz-szonyhó*. 1967: *Bábasár*, 1952: *Bábasár*, 1948: *Bábasár*, 1864: *bába sárja ere, bába sárjába, bába sárköze*, [1840]: *Bába Sára*, 1824: *Bába sárja*, 1799–1803: *Bába Sárja*, [18. sz]: *Bába Sárja*, 1784: *Babataria [c: Babasaria] Fok*. — A település belterületétől délre fekvő szántóföld. Mély fekvésű, vízállásos földterület. **Bába sárja**, **Bába sárja ere**, **Bába sárja fok** és **Bába-sár köze** formában is említik. A helybeliek elmondása szerint a Polgárról érkező bába kocsija tengelyig merült el itt eső után, innen kapta nevét a terület. Ezt azonban a név 18–19. századi adatai nem valószínűsítik. A név előtagja a környéken gyakori *Bába* családnév lehet. — BENCSEK 1974a: 231, BUDAI 1967: 2, ÉGy., EKFT., LIPSZKYMT., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 5, PES-TY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 75, T1.S.70.72/1–8, T10.FM.48. — T3-E4.

Bába sárja lásd **Bába-sár**

Bába sárja ere lásd **Bába-sár**

Bába sárja fok lásd **Bába-sár**

Bába-sár köze lásd **Bába-sár**

Bába-tanya 2023: *Bába-tanya*. — A belterületől délre, a Kis-Tikoson fekvő tanya, egykori juhtelep. Tulajdonosának családnévéről kapta a nevét. — ÉGy. — T3-E5.

Bagolyfogó 2023: *Bagojfogó, Bagojfogóun ~ Bagojfogósi-gyep ~ Bagojfogósi-legelő, 2013: Bagojfogó ~ Bagojvár*, 1993: *Bagolyfogó* | *Régebben e terület találkozásán a szántó és legelő közötti magaslaton volt egy szalmatetős juhúdály és ebben a hódályban nagyon sok bagoly fészkelte és tartózkodott. Ide jártak baglyot fogni a gyerekek meg a felnőttek is*. 1952: *Bagolyfogó*, 1948: *Bagolyfogó*. — A település külterületének északi részén fekvő nagy kiterjedésű rét a Nyugati-főcsatorna mellett. Egy kis része átnyúlik Tiszagyulaháza területére is. Nevét egy baglyokkal teli juhúdályról kapta. **Bagolyfogósi-gyep**, **Bagolyfogósi-legelő** és **Bagolyvár** néven is említik. Vö. Bagolyfogósi-erdő, Bagolyfogósi út. Lásd Bagolyfogó (Tiszagyula-

háza). — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 2. — T3-F1F2G2.

Bagolyfogósi-erdő 2023: *Bagojfogósi-erdő*. — A település északi határában található erdő a Bagolyfogón a Pántlika-tábla mellett. Csupán egy széles fasorból áll. — ÉGy. — T3-F2.

Bagolyfogósi-gyep lásd **Bagolyfogó**

Bagolyfogósi-legelő lásd **Bagolyfogó**

Bagolyfogósi út 2023: *Bagojfogósi út*. — A település északi határában, a Bagolyfogó mellett húzódó út, amely az Összekötő-csatornáig tart. — ÉGy. — T3-G2G3.

Bagolyvár lásd **Bagolyfogó**

Bakterház 2023: *Baktérház*, 2013: *Bakterház ~ Órház*, 1970: *Baktérház*, [1901]: *Órház*. — A település északi határában álló vasúti órház. **Órház** néven is említik. Vö. *Bakterházi-tábla*. — ÉGy., PJFN. 14, T10.FM.120. — T3-F2.

Bakterházi-tábla 2013: *Bakterházi-tábla*, 1993: *Bakterházi tábla*, 1970: *Baktérházi-tábla*, 1968: *Baktérházi tábla*, 1967: *Bakterházi tábla*. — A külterület északi határszélén fekvő földterület. Nevét az itt álló *Bakterházról* kapta. — BUDAI 1967: 2, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 9, PJFN. 14, TERGE 1968: 75. — T3-F2.

Balogh-föld lásd **Balogh-Perjés**

Balogh-Perjés 2023: *Balok-Pěrjěis, Balok-Pěrjějsbe*, 2013: *Balogh-perjés ~ Balogh-föld ~ Perjés ~ Balogh-tábla*, 1993: *Perjési tábla*, 1981: *Perjés-dűlő*, 1970: *Balog-tábla, Pěrnyés-tábla*, 1968: *Baloktábla, Pěrnyéstábla* | *Ęty tábla a Borockásom belő, ami a gazdájárú kapta a nevit. | Nagyon sok pěrnyěfű mők tarack nyőtt ebbe a földbe. Nem is nagyol lēhed benne sēmmit sē termelnyī, mer a tarack mindēnt kiōl*. 1952: *Perjés*, 1948: *Perjés*. — A határ északi részén fekvő szántóföld a Keskeny-dűlő és a Hajó-lapos között. Egykor két földterületből állt. A **Perjés**, **Perjés-dűlő**, **Perjés(i)-tábla** névváltozata a *perjés* 'földdarab, ahol sok a perje' földrajzi köznévből, a **Balogh-föld**, **Balogh-tábla** előtagja pedig egykori tulajdonosának a családnévéből alakult. Vö. *Perjési út*. — ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 2, PJFN. 13, TERGE 1968: 75, 82. — T3-F2.

Balogh-tábla lásd **Balogh-Perjés**

Béke út lásd **Béke utca**

Béke utca 2023: *Béjke úcca*, 1970: *Béke út*, *Alvég*, 1968: *Béke útja*. — A település belterületének délnyugati részén, a Kossuth Lajos utcával párhuzamos utca. Az *Alvég* elnevezés arra utal, hogy ez a település legtávolabbi utcája. Említik *Béke út* és *Béke útja* formában is, hivatalos neve *Béke utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 86. — T24-B5.

Béke útja lásd **Béke utca**

Belső-telep lásd **Juhászati-telep**

Betáp-csatorna lásd **Összekötő-csatorna**

Betonüzem 2023: *Bëtonüzem*, 2013: *Apaállattelep*. — A település belterületének délkeleti részén álló ipari telep. Egykor apaállatokat tartottak itt, ez magyarázza korábbi *Apaállattelep* elnevezését. Ma betontermékek gyártásával foglalkozó vállalkozás telephelye. — ÉGy. — T24-C5.

Bibic-lapos 1993: *Bibiclapos* | *Ez a terület már nem található meg, mivel a Nyugati főcsatorna húzódik rajta. Nevében is benne van, hogy lapos terület. Tavasszal sekély vízállásos, a bibicek kedvelt helye volt. Itt fészkeltek és költöttek ki fiókáikat. A régi mondás szerint a bibicnek március 12-ére, Gergely napra meg kellett tojni az első tojást.* — A település keleti határán húzódó Nyugati-főcsatorna egyik szakasza mellett fekvő egykori terület, valószínűleg a mai Bivalyfürdő környékén. A vízállásos, lapos terület a bibicek kedvelt helye volt. Ma nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Bivalyfürdő 2023: *Bivajfürdetőü* | *Sékéjjes, zombéikos, nádas réisz, amiben a bivajok fürdenek, de a vizimadaraknak is kedvelt heje.* — A település délkeleti határában, a Nyugati-főcsatorna mellett fekvő feltöltött, régi, kiszáradt halastó. A név a *bivalyfürdető* 'bivalyok fürdetésére szolgáló állóvíz' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT. — T3-H4.

Bivaly-lapos lásd **Tinó-lapos**

Bokorháti út 2023: *Bokorháti út*. — A belterületől délre a 36-os főúttal párhuzamosan, a szomszédos Polgárhoz tartozó Bokor-hát nevű szántóföldre vezető földút a település délnyugati részén. — ÉGy. — T2-D4D5.

Bolti sor lásd **Kossuth Lajos utca**

Bolt utca lásd **Kossuth Lajos utca**

Bombatölcsérek 2023: *Bombatölcsérek*, 2013: *Bombatölcsérek*. — A belterületől északra, a

Keskeny-erdőben levő gödrös földterület. A név második világháborús bombák helyére utal. — ÉGy. — T3-F3.

Borocka lásd **Borockás**

Borockás 2023: *Borockás, Borockásra*, 2013: *Borockás*, 1997: *Borockás*, 1981: *Borockás*, 1970: *Borockás*, 1968: *Borockás, -ba* | *Végig a tiszavasvári határonn a Borockás húzógyik. Ebbe osz van szántó is még legelő is.* 1967: *Borockás*, 1959: *Borockás*, 1956: *Borockás*, 1952: *Borockás, Borockás*, 1952: *Borock, Borockás*, 1948: *Borockáspuszta, Borockás*, 1947: *Borockas*, 1945: *Borockás puszta, Borockás, Borockás*, 1870: *Borockás*, 1869: *Borockas, Borockas, Borocka*, 1866: *Borockas*, 1862: *Borockási földbirtok*, 1860: *Borockás*, 1858: *P[uszt] Borockás*, 1858: *Puszt Borockas*, [1840]: *Borockás*, 1839: *Borockási részek*, 19. sz.: *Borockás*, [18. sz.]: *Borockás*. — Nagy területű határrész a település északkeleti részén. Az egri káptalan egykor itt álló tiszttartói kúriáját és a körülötte lévő területet nevezték így. Ma is ezt az elnevezést használják. Korábban **Borockás-puszt**, **Borocka** néven is említik a források. A **Borocka**, **Borockás**, **Borockas**, **Borockás** adatok a név félrehallásával, újraelértelmezésével jöhettek létre. Részei a Kis-Borockás és a Nagy-Borockás. A név a nyelvjárási *borocka* 'barack' -s képzős alakja, eredetileg barackfákkal beültetett területet jelölhetett. Vö. Borockás-csatorna, Borockás-hát, Borockási-erdő, Borockási-kaszáló, Borockási-legelő, Borockási sor, Borockási-tó, Borockási út, Borockás-tanya, Borockás-tópart. — BENCsik 1974a: 233, ÉGy., Hnt., L9.V.680.b/1, L9.VI.181.III/2, L9.XVII.552/1, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, TARJÁNYI 1967: 5, TERGE 1968: 75–76, T1.S.70.72/1–8, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T1.S.80.XVIII.78/1–5, T10.FM.48, T16.T.584, T22.B.IX.a.521, ÚMTsz. — T3-G3H3.

Borockás-csatorna 2023: *Borockás-csatorna*, 1981: *Borockás-csatorna*, 1970: *Borockási csatorna*, 1968: *Borockási csatorna*. — A település északkeleti határán húzódó csatorna, a Borockás határrész mellett. **Borockási-csatorna** formában is említik. — ÉGy., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, TERGE 1968: 76. — T3-G2H2.

Borockás-hát [1800–1802]: *Borocz-kás Hát*, 1781: *Borocz-kás hátat* kaszálták, 1776: *Borocz-kás hát*, 1762: *Borotzkás hát*, 1735: *Borocz-kás-hát*. — A Borockás határrész magasabban fekvő részét jelölhette a település északkeleti részén. BENCSIK szerint urasági kaszáló volt a Borockás határrészen. Ma nem ismert név. — BENCSIK 1974a: 233, 250, T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T21.TK.2164.

Borockási-csatorna lásd **Borockás-csatorna**
Borockási dűlő lásd **Borockási út**

Borockási-erdő 2023: *Borockási-erdő* ~ *Borockási-nyaras*. — A település északkeleti határában, a Borockás-tanyától a Gulyatanyasi útig elnyúló nyárfákkal beültetett erdő. **Borockási-nyaras** néven is említik. — ÉGy. — T3-F3G3.

Borockási-kaszáló 1864: *Borotzkási kaszáló*. — Egykori kaszáló volt a Borockás határrészen. Ma nem ismert név. — PESTY 1864/38: 269a.

Borockási-legelő 1864: *Borotzkási legelő*. — Egykori legelő volt a Borockás határrészen. Ma nem ismert név. — PESTY 1864/38: 269a.

Borockási-nyaras lásd **Borockási-erdő**

Borockási sor lásd **Hunyadi utca**

Borockási-tanya lásd **Borockás-tanya**

Borockási-tó 2013: *Borockási-tó*, 1970: *Borockási-tó*, 1968: *Borockási tó* | *A Borockáson van egy Borockási tó névvel jelölt kis állóvíz*. 1959: *Borockási tó*, 1952: *Bor[ockási] tó*. — TERGE szerint a Borockáson fekvő egykori kis állóvíz. A Sárgás területén lehetett. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, PJFN. 13, TERGE 1968: 76.

Borockási út 2023: *Borockási út* ~ *Borockási dűlő*. — A település keleti határában, a Boroc-

kásra vezető dűlőút. **Borockási dűlő** néven is ismerik. — ÉGy. — T3-G3.

Borockás-Mályvás 1973: *Borockásmályvás*. — A helységnévtár hivatalos külterületi lakott helyneveként a *Borockás* és a *Mályvás* nevét vonta össze. Nem lehetett ténylegesen használt név. — Hnt.

Borockás-puszt lásd **Borockás**

Borockás-tanya 2023: *Borockás-tanya* ~ *Borockási-tanya* ~ *Borockás Vendékház* ~ *Külső-telep*, 2013: *Borockás-tanya* ~ *Nagy-borockás-tanya*, 1959: *Borockási tanya*, 1950: *Borockástanyai földművesszövetkezet*, 1947: *Borockás tanya*, 1945: *Borocz-kás tanya*, 1927: *Nagy Borockás tn. [tanya]*, 1924: *N[agy] Borockás tn. [tanya]*, 1918: *N[agy] Borockás tn. [tanya]*, 1904: *Nagy Borockás tanya*, 1904: *N[agy] Borockás t[tanya]*, 1900: *Nagy-Borocz-kás tn. [tanya]*, 1897: *N[agy] Borockás t[tanya]*, 1886: *N[agy] Borockás t[tanya]*, 1883: *Nagy Borockás tn. [tanya]*, 1870: *Nagy Borocz-kás tanya*, 1870: *Nagy Borocz-kás tanya*. — A Borockás határrészen fekvő tanya. Mivel a Nagy-Borockás területén van, **Nagy-Borockás-tanya** néven is említik. Egy régi épület van itt, mely az egri káptalan központi kastélya, kúriája volt. Az épület ma is megvan, magánkézre került, és felújították. Egy ideig vendégházként működött, erre utal a **Borockás vendégház** megnevezése. Jelenleg Angus marha tenyésztéssel foglalkoznak a tulajdonosok. A **Külső-telep** elnevezés a belterülethez közelebb eső Juhászati-telephez, másnéven a Belső-telephez való viszonyítást fejezi ki. **Borockási-tanya** néven is említik. — ÉGy., GÖNCZY, HKFT., Kat., KOGUTOWICZ 44, L9.V.663.c/1, L9.V.680.b/1, L9.VI.181.III/7, L9.XVII.552/1, L9.XXX.474.a/1, T1.S.79.929/8, T16.T.109,

Borockás-tanya

Fotó: Harangi Mária

T16.T.150, T16.T.373, T16.T.462, T16.T.526, T16.T.562. — T3-G3H3.

Borockás-tópart lásd **Tópart 2.**

Borockás vendégház lásd **Borockás-tanya**

Borocska lásd **Borockás**

Borockás lásd **Borockás**

Boroska lásd **Borockás**

Boroskás lásd **Borockás**

Bukfenc-tábla 1993: *Bukfenc-tábla* | *Az 1945-ös földosztáskor, mikor a földosztó bizottság megmutatta, hogy hova üsse le a mezsgye karót, a boldog tulajdonosa örömeiben három bukfencet vetett.* — A forrás szerint a Kis-Borockáson fekvő háromszög alakú tábla volt. Magyarázata szerint a név a tulajdonos örömbukfencére utal, amikor megkapta a földet az 1945-ös földosztáskor. Ma már nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 8.

Bútor-zug 2013: *Bútor-zug*, 1981: *Bútor-zug*, 1970: *Bútor-zugi* rész, 1968: *Bútorzugi* rész, 1952: *Butorzug*, 1948: *Butorzug*, *Bútorzug*, 1909: *Butorzug*, 1909: *Bútorzug*, 1909: *Butorzug*, *Butorzug*, 1897: *Budor-zug*, 1870: *Budor Zug*, 1870: *Butorzug*, *Búdor zug*, 1864: *butor Zúg*, *butor Zúg lapossa*. — A település déli határában, a Béke utca végén fekvő szántóföld. A névadás indítékát nem ismerjük. A név utótagja a *zug* 'valamely határrész (félreeső) szeglete' jelentésű földrajzi köznévv. PESTY adatközlője **Bútor-zúg laposa**-ként is említi. — ÉGy., FKNT., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, MoFNT. 2/9, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 76, T1.S.79.929/8, T10.FM.46. — T3-E4.

Cseléd sor lásd **Petőfi utca**

Csicsókás 2023: *Csicsókás*, *Csicsókászba* ~ *Csicsókás-tábla* ~ *Csicsókási-tábla*, 2013: *Csicsókás*, 1993: *Csicsókás* | *Tekintettel arra, hogy a káptalan sertésenyésztéssel és hizlálással is foglalkozott ezt a táblát betelepítették csicsókával, mivel nagyon jó takarmány a sertéseknek.* 1970: *Csicsókás*, 1968: *Csicsókás*, *-ba* | *Ezelőtt sok vód benne csicsóka. Ez ojjan vadon termőd benne. Mikor osztán fűszántották, sok kipusztút, oszt mást veteg bele. Azé még most is akad ëty-kécs csicsóka. Hát ezé híjják Csicsókásnak.* 1967: *Csicsókás*, 1952: *Csicsókás*, 1948: *Csicsókás*. — A település belterületétől északra, a Mákföld és a vasút mellett fekvő

szántóföld. A név a *csicsókás* 'csicsóka termelésére használt terület' földrajzi köznévből alakult. **Csicsókás(i)-tábla** néven is említik. Vö. Csicsókási út. — BUDAI 1967: 2, ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 76. — T3-E3.

Csicsókási-tábla lásd **Csicsókás**

Csicsókási út 2023: *Csicsókási út*. — A település belterületétől északra húzódó út, a Csicsókás és a Mákföld között. — ÉGy. — T3-F3.

Csicsókás-tábla lásd **Csicsókás**

Csordagyep lásd **Csordalegelő 1.**

Csordakút 2023: *Csordakút* | *Lehet még megvan a géjm is. Akácos remisiz mellet vőut, ahol tuttak delelni az álatok.* 1993: *Csordakut*. — A település déli határában, a Csordalegelőn lévő egykori kút. A név a *csordakút* 'szarvasmarhák itatására szolgáló kút a legelőn' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT., NYÍRCSÁK 1993: 9. — T3-F5.

Csordalegelő 1. 2023: *Csordalegelőü* ~ *Csordagyep*, 2013: *Csordalegelő*. — A település déli határában, a Kengyel-lapos és a Sziget-vári-legelő közötti legelő. A név a *csordalegelő* 'tehéncsorda legelőhelye' földrajzi köznévből

Csordakút

Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

alakult. Ma már inkább kaszálják, de még bivalyokat is legeltetnek rajta. **Csordagyep** néven is említik. — ÉGy., FKnt. — T3-F5G5.

Csordalegelő 2. 2023: *Csordalegelőj.* — A település délnyugati határában, az Örötvényben fekvő legelő. A név a *csordalegelő* 'tehéncsorda legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKnt. — T3-E5.

Csordalegelő 3. lásd **Kis-Tikosi-legelő**

Dadai út lásd **Dobi út**

Demeter lásd **Demeter-gödör, Szemetes**

Demeter-gödör 2023: *Dēmētēr-gödör, Dēmētēr-gödörbe ~ Dēmētēr-güdü ~ Vájoggödör ~ Dēmētēr kúttya | Álítólag egy Dēmētēr nevű kiráji kincstárnok birtoka vőut, aranygyűrűt, vonalas kerámiját is találtak itt. Újtikos első házajához innen vitték a főüdet.* 2013: *Demeter-gödör ~ Demeter-gödrök ~ Vályogvető-gödör | Itt volt temető, tégláégető hely volt, itt volt a régi falu.* 1993: *Demeter | Valamikor a káptalan sok téglát égettetett ki. Ezen a helyen egy Demeter nevű régész ásatásokat is végeztetett, mivel csontmaradványok kerültek elő.* 1974: *Demeterkút*, 1970: *Dēmētēr-gödör, Dēmētēr-güdü*, 1968: *Dēmētērgödör, Dēmētērgüdü*, 1961: *Demeter kút*, 1952: *Demeter*, 1948: *Demeter*, 1909: *Demeter*, 1897: *Demeter*, 1870: *Demeter*. — A település keleti határában, a 36-os főút és a Szemetes nevű erdő mellett fekvő földterület. A név előtagja családnévi eredetű lehet, a névadás okát nem ismerjük, a helybeliek többféle névmagyarázatot fűznek hozzá. **Demeter, Demeter-kút, Demeter kútja, Demeter-gödrök** formában is említik. A **Vályoggödör, Vályogvető-gödör** névváltozat a 'hely, ahonnan a vályogvetéshez nyerik az anyagot' földrajzi köznévből alakult. Vö. Demeter tava. — ÉGy., FKnt., Kat., KRÁLOVÁNSZKY 1961: 42, L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, M. NEPPER 1974: 415, NYÍRCSÁK 1993: 5, PJFN. 14, TERGE 1968: 76, T1.S.79.929/8, T10.FM.46. — T3-F4.

Demeter-gödrök lásd **Demeter-gödör**

Demeter-kút lásd **Demeter-gödör**

Demeter kútja lásd **Demeter-gödör**

Demeter tava 1864: *Demeter tó*, [1840]: *Demeter tava*, 1837: *Demeter tava*, 1799–1803: *Demeter Tava*, [18. sz.]: *Demeter Tava*, [1502 után, 16. század közepe]: *Demeterhawa*. — A

külterületen lévő egykori nádtermő víz. Bizonyára a *Demeter-gödör* névvel függ össze. **Demeter-tó** néven említik még a források. Ma nem ismert név. — BENCSEK 1974a: 235, LIPSZKYMT., SUGÁR 1974: 440, PESTY 1864/38: 268b, T1.S.70.72/1–8, T10.FM.48.

Demeter-tó lásd **Demeter tava**

Diófás lásd **Diófás-tábla**

Diófás-dűlő lásd **Diófás-tábla**

Diófás-tábla 2023: *Dijófás-tábla ~ Dijófási-tábla*, 2013: *Dijófás-tábla ~ Dijófás*, 1993: *Diófás dűlő | Szép diófákkal szegélyezett dűlő volt. Erről kapta a nevét. A nagyüzemi táblák miatt az 1960-as években kivágták a diófákat.* 1970: *Diófás-tábla*, 1968: *Dijófás tábla*, 1967: *Dijófás tábla*, 1952: *Diófás*, 1948: *Diófás*. — A település nyugati határában fekvő szántóföld, a Dorongos határrészen. Az egykor itt álló diófákról kapta a nevét. **Diófás** és **Diófás-dűlő** formában is említik. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 5, PJFN. 13, TERGE 1968: 76. — T3-E3.

Diófástábla út 2023: *Dijófástábla út*. — A település külterületének nyugati részén húzódó út, a Diófás-tábla mellett. — ÉGy. — T3-E3.

Dobi út 2023: *Dobi út | Nevét onnan kapta, mert régen ezen az úton mentek a dobi malomba őőrölni. Ma már sokkal rövideb, mint régen.* 2013: *Dobi út*, 1883: *Dadai út*, 1864: *Dadai út*. — A település belterületétől keletre húzódó út, a Poklos és a Nagy-erdő között. Egykor ez az út vezetett Tiszadobra. A **Dadai út** névváltozat arra

Dobi út

Fotó: Szép Szilvia

utal, hogy a Tiszadobbal szomszédos Tiszadára vezető útként tartották számon. — ÉGy., PESTY 1864/38: 268b, T10.FM.93. — T3-F3.

Dorongos 2023: *Dorongos, Dorongosra ~ Dorongosi-tábla*, 2013: *Dorongosi-kaszáló*, 1993: *Dorongos*, 1970: *Dorongos*, 1968: *Dorongos, -ba* | *Ez egy nagyon röges terület, oszt úgy monták, hogy ezeket a rögekét tán doronggal lehetne csak szétverni. Erről maradt a neve.* 1967: *Dorongos*, 1959: *Dorongos*, [1840]: *Dorongós*. — A település északnyugati határrésze, a Perjési úttól nyugatra. TERGE szerint a földművelők doronggal tördelték itt a földrögöt, hogy magágyat készíthessenek. **Dorongosi-tábla** és **Dorongosi-kaszáló** néven is említik. Részei a Kis-Dorongos és a Nagy-Dorongos. Vö. Dorongosi-csatorna, Dorongosi-erdő, Dorongosi út. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 5, PJFN. 13, TERGE 1968: 77, T10.FM.48. — T3-E3.

Dorongosi-csatorna 2023: *Dorongosi-csatorna*. — A Dorongos nevű határreszen átfolyó csatorna a település nyugati határában. — ÉGy. — T3-E3.

Dorongosi-erdő 2023: *Dorongosi-erdő ~ Háromszög-nyaras*. — A Dorongos melletti erdő a település északnyugati határ részén. A **Háromszög-nyaras** név előtagja az erdő alakjára utal, utótagja a *nyaras* 'nyárfaerdő, nyárfákkal beültetett, benőtt hely' földrajzi köznévi. — ÉGy., FKNT. — T3-E3F2.

Dorongosi-kaszáló lásd **Dorongos**

Dorongosi-tábla lásd **Dorongos**

Dorongosi út 2023: *Dorongosi út*, 2013: *Dorongosi út*. — A település északnyugati határán, a Dorongos határ rész mellett húzódó út. — ÉGy. — T3-E3.

Dózsa György utca 2023: *Dóúza György úcca*, 1970: *Dózsa György utca, Újtelep*, 1968: *Újtelep* | *Itt a legutóbbi évekbe nagyon sok új ház épült. Ezé lett a neve is Újtelep.* — A település belterületének északnyugati részén húzódó utca. Az **Újtelep** név az 'újabbban épült falurész' jelentésű *újtelep* földrajzi köznévből alakult. Hivatalos neve *Dózsa György utca*. — ÉGy., FKNT., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B4.

Döggút 1. 2013: *Döggút*. — A belterülettől délre, a Dögösi-erdő mellett fekvő egykori döggút. A név a hely egykori funkcióját jelöli. A *döggút* 'elhullott állatok elföldelésére szolgáló ásott

száraz kút' földrajzi köznévből alakult. Vö. Dögös-lapos. — ÉGy., FKNT. — T3-E4.

Döggút 2. 2023: *Döggút*. — A település délkeleti határában, a Dög-legelőn fekvő egykori döggút. A név a hely funkcióját jelöli. A *döggút* 'elhullott állatok elföldelésére szolgáló ásott száraz kút' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT. — T3-G5.

Dög-legelő 2013: *Dög-legelő*. — A külterület déli részén, a Gulyalegelőtől nyugatra fekvő legelő. Nevét az egykor ott álló Döggútról kapta. — ÉGy. — T3-G5.

Dögös lásd **Dögös-lapos**

Dögös-dűlő lásd **Dögös-lapos**

Dögösi-erdő 2023: *Dögösi-erdő*. — A belterülettől délre fekvő erdő, a 36-os főút mellett. Nevét az egykor ott álló Döggútról kapta. — ÉGy. — T3-E5.

Dögösi-erdő

Fotó: Szép Szilvia

Dögös-lapos 2023: *Dögös-lapos*, 2013: *Dögös ~ Dögös-dűlő*, 1993: *Dögös*, 1970: *Dögös*, 1968: *Dögös, -be* | *Ide horták a sog döglöt jószágot elásnyi.* 1952: *Dögös*. — A település déli határában, a 36-os főút mellett fekvő cserjés terület. Nevét az egykor ott álló Döggútról kapta. **Dögös**, **Dögös-dűlő** formában is említik. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 7, PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F4.

Egyhektáros-erdő lásd **Nagy-remisz**

Elnök földje 2013: *Elnök földje* | *A tiszagulyaházi téeszé volt annak idején, az elnök földje volt, mindig rendben volt.* — A település nyugati határában fekvő szántóföld a Tekeres és az Alom-zug között. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T2-D3D4.

Dögös-lapos

Fotó: Szép Szilvia

Eretvény lásd Örötvény

Felügyelő-föld 2023: *Felügyelőü-főüd ~ Felügyelőüsi-tábla*, 2013: *Felügyelő-föld*, 1970: *Felügyelő-föld*, 1968: *Felügyelő-föld* | *Az egri káptalanban voltak telekfelügyelők, övék volt a föld, szántóföld volt. A Gulyatanyához tartozik.* — A település belterületétől északkeletre, a Nagy-Gulya-tanyától délre fekvő szántóföld. Tulajdonosáról kapta a nevét. **Felügyelősi-tábla** néven is említik. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F3.

Felügyelősi-tábla lásd Felügyelő-föld

Fogoly-tábla 2013: *Fogoly-tábla*, 1993: *Fogoly tábla* | *A földosztó bizottság úgy határozott, hogy azok a nőtlen személyek, akik hadifogságban vannak, részükre egy tábla földet kb. 30 kh, fel kell tartani abból a célból, ha hazajönnek, részükre is tudjanak adni 1-2 kh-t. Így született a név, hogy „Fogoly” tábla.* — A település északkeleti határában, a Vetett-fű és a Kis-tölgyes között fekvő dűlő. Járadékföld volt, amelyet a hazatért hadifoglyok kaptak. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 4. — T3-H2.

Fő út lásd Fő utca

Fő utca 2023: *Főü úcca*, 1970: *Főút, Vörös Hadsereg utca*, 1968: *Fő utca* | *Ez a kössigbü kössigbe vezető fő kövesút.* — A település fő utcája, amelynek folytatása összeköti Újtikost Tiszagyulaházával. **Fő út** néven is említik. Hivatalos neve 1991-ig **Vörös Hadsereg utca**, ma **Fő utca**. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B4.

Gátörház 2013: *Gátörház.* — A Nyugati-főcsatorna partján, a 36-os főúttól délre fekvő

épület. A név az épület funkciójára utal. — ÉGy. — T3-H4.

Géza bácsi-féle-föld lásd Géza bácsi földje

Géza bácsi földje 2013: *Géza bácsi földje ~ Géza bácsi-féle-föld.* — A település északi határában, a Kis-Gulya-tanya határreszen fekvő szántóföld. Tulajdonosáról kapta a nevét. **Géza bácsi-féle-föld** formában is említik. — ÉGy. — T3-F3.

Gulyaállás 2013: *Gujaállás.* — A Gulya-tanyán lévő egykori épület, delelőhely. Ma már nincs meg. A név a *gulyaállás* 'marhák számára épített állás' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT.

Gulyajárás lásd Gulyatanyasi út

Gulyakút 2013: *Gujakút*, 1993: *Gulyakút*, 1970: *Gujakút*, 1968: *Gujakút, -hó.* — Egykori kút a Gulyatanyasi úton. Ma már nincs meg. A név a *gulyakút* 'szarvasmarhák itatóhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT., NYÍRCSÁK 1993: 9, PJFN. 13, TERGE 1968: 77.

Gulyalegelő 2023: *Gujalegelőü*, 2013: *Gujalegelő.* — A település délkeleti határában, a Bivalyfürdő melletti legelő. A helybeliek szerint tavasszal kihajtották ide az állatokat, ősszel pedig vissza a faluba. — ÉGy. — T3-H5.

Gulya-tábla lásd Gulya-tanya

Gulya-tanya 2023: *Guja-tanya, Guja-tanyára ~ Guja-tanyasi-tábla*, 2013: *Gujatanya ~ Guja-tábla*, 1993: *Gulyatanya*, 1970: *Gujatanya*, 1968: *Gujatanya* | *A káptalan idejibe ott egy gujatelep vót tanyástú. Az egiz gyept Gujatanyának híjják.* 1967: *Gulyatanya*, 1952: *Gulyatanya*, 1943: *Gulya-tny. [tanya]*, 1941: *Gulya-tny. [tanya]*. — A belterületől északkeletre fekvő határreszen, a Kis-Gulya-tanya és a Nagy-Gulya-tanya összefoglaló neve. A helybeliek szerint gulyaállás volt itt egykor, erről kapta a nevét. **Gulya-tábla, Gulya-tanyasi-tábla** néven is említik. Vö. Gulyatanyasi út. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, MaKF., NYÍRCSÁK 1993: 2, PJFN. 13, TERGE 1968: 77, T16.T.584. — T3-F3.

Gulya-tanyasi-tábla lásd Gulya-tanya

Gulyatanyasi út 2023: *Gujatanyasi út*, 2013: *Gujajárás ~ Gujatanyasi út*, 1970: *Gujajárás, Guja-tanyasi út*, 1968: *Gujajárás, Gujatanyasi út*, 1967: *Gulyatanyasi út* | *Ezén az úton hajtották ki a gulyát legelni. Ezt az utat neveszték el gulyatanyasi útnak.* — Ez az út választja el

a Kis-Gulya-tanyát a Nagy-Gulya-tanyától. A Szabadság utca végéből indul, és a Gulya-tanyán át kivezet egészen a Bagolyfölgőig. **Gulyajárás** néven is említik. — BUDAI 1967: 3, ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F3.

Gyep-sarok lásd **Kaszás-tábla**

Gyulaházi sor lásd **Rákóczi utca**

Hajó-lapos 2023: *Hajó-lapos* | *Körülbelül tizenennyőc éve ez ety tizenöt-húsz hektár körüli nádas vóut. Ahogy elkezdett kiszáradni, mindig csíptek le belőüle a főüdművelésekor, amíg eltűnt. Valószínűleg réigen, a vasút építése előtt a vele szemben lévő gyulaházi Hajó-lapossal ety területet alkotott.* 2013: *Hajó-lapos* | *Akár egy hajó is kiköthetett volna ott, mert mindig víz állt rajta. Vagy azért, mert nagy lapos hajó alakú, valamikor tó lehetett.* 1993: *Hajó-lapos*, 1981: *Hajó-lapos*, 1970: *Hajó-lapos*, 1968: *Hajó-lapos*, 1967: *Hajó-lapos*. — A külterület északi részén, a Bakterházi-tábla mellett a környezeténél alacsonyabban fekvő határrész. A Átnyúlik Tiszagyulaháza területére is. helybeliek szerint a név a földterület egykori vízállásos jellegére utal. Lásd Hajó-lapos (Tiszagyulaháza). — BUDAI 1967: 3, ÉGy., MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 3, PJFN. 13, TERGE 1968: 77. — T3-F2.

Halastó 2023: *Halastó*, 2013: *Halastó* | *Régen mesterséges halastó volt, de kiszáradt. A '80-as évek második felétől nádas, gyékényes, gazos terület, kaszálják.* 1970: *Tikos-tó*, 1968: *Tikostó* | *a legnagyobb méretű tó Tikos határterületén, ezért nevezik meg a község nevével.* — A Tikos-dombtól nyugatra fekvő lapos földterület. Az egykor itt fekvő halastóról kapta a nevét. **Tikos-tó** néven is említik, ez az egykor itt tanyázó vízi tyúkokra is utalhat. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 83. — T3-F4G4.

Hármas-Négyes-tábla 2023: *Hármas-Négyes-tábla*. — A település keleti határában, a Juhász-tábla és a 36-os főút között fekvő szántóföld. Régebben két tábla volt ezen a területen, a Hármas-tábla és a Négyes-tábla. Egybeszántották a kettőt, ezután lett a neve *Hármas-Négyes-tábla*. — ÉGy. — T4-A3.

Hármas-tábla 2013: *Hármas-tábla*, 1970: *Hármas-tábla* | *A káptalan idejében adott név él tovább.* 1968: *Hármastábla*. — A település keleti határában, a Juhász-tábla és a 36-os főút között fekvő szántóföld. Számozással megjelölt egyházi

birtok volt. Vö. Hármas-Négyes-tábla. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T3-H3,T4-A3.

Háromszög-nyaras lásd **Dorongosi-erdő**

Hódos 1. 2023: *Hóudos, Hóudosra*, 2013: *Hódos*, 1981: *Hódos*, 1970: *Hódas*, 1968: *Hódos*, -ba, 1948: *Hódos*, 1943: *Hódos*, 1941: *Hódos*, 1938: *Hódos*, 1927: *Hódos*, 1916: *Hódos*, 1909: *Hódos*, 1900: *Hódos*, 1897: *Hodos*, 1883: *Hodos*, 1883: *Hódos*, 1875: *Hódos* mellett, 1870: *Hódos*, 1864: kis és nagy *hódos* (Pesty 1864/38: 268b), 1839: *Hódosi* ... részekén. — A külterület délnyugati csücskében, a határ szélén fekvő lapos terület, a Hódosi-kanális mellett. Az itt élő hódokról kapta a nevét. Vö. Hódos-Örötvény-csatorna, Kis-Hódos. — BENCSEK 1974a: 237, ÉGy., HKFT., Kat., L9.VI.181. III/7, L9.XXIV.203.c/25, MaKF., MoFnT. 2/9, PJFN. 14, TERGE 1968: 78, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1-66, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.93, T16.T.526, T16.T.562, T16.T.584. — T2-C5.

Hódos 2. lásd **Hódosi-kanális**

Hódosi híd lásd **Pihenő híd**

Hódosi-kanális 2023: *Hóudos-kanális*, 1967: *Hódosi kanális*, 1909: *Hódos*, 1875: az örötvénytől kezdve végig a *Hódos* mellett. — A Hódos

Hódosi-kanális

Fotó: Szép Szilvia

mellett elfolyó csatornázott víz. Korábban **Hódos** néven is ismerték. — BENCSIK 1974a: 237, ÉGy., PJFN. 13, TARJÁNYI 1967: 8. — T2-D5.

Hódos-Örötvény lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hódos-Örötvény-csatorna 2023: *Hódos-Örötvény-csatorna*, 2013: *Hódos-Örötvényi ~ Hódos-Örötvény ~ Hódos-Örötvény-csatorna ~ Hódos-Örötvény-kanális*, 1981: *Hódos-Örötvény-csatorna*, 1970: *Hódos-Örötvény-csatorna*, 1968: *Hódos-Örötvény csatorna | A Hódos területéről kiinduló, Örötvényt is érintő kanális*. — A település délnyugati határában, a 36-os főútnál délre forduló csatorna. A Polgár és Újtikos közötti természetes határ. A Hódosi-kanális és az Örötvényi-kanális összekapcsolásával a vízügyi szaknyelvben kapta a nevét, de a helyi nyelvhasználatban is elterjedt ez a forma. **Hódos-Örötvény(i)** és **Hódos-Örötvény-kanális** néven is említik. — ÉGy., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T10-A1.

Hódos-Örötvényi lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hódos-Örötvény-kanális lásd **Hódos-Örötvény-csatorna**

Hosszú sor lásd **Petőfi utca**

Hunyadi utca 2023: *Hunyadi utca*, 1993: *Borockási sor | Ez az 1950-ben épült utcásor, 64 házzal, melyet a FAGI épített a Borockás tanyáról beköltözött családok részére*. 1970: *Borockási sor, Hunyadi utca | A Borockás nevű tanya megszűnésekor a tanya lakói ide költöztek*. 1968: *Borockási sor*. — A Szabadság utcával párhuzamos utca a belterület keleti részén. A **Borockási sor** név arra utal, hogy a Borockás-tanyáról betelepült családok éltek az utcában. Hivatalos neve *Hunyadi utca*. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-C4.

Inaló 1864: Tikos pusztá, ehez tartozik: *Inaló*. — Egykori határrész, melyet PESTY adatközlője az egykori Tikospusztához sorol. A név a 'szalad' jelentésű *inal* tájszóból származhat. — PESTY 1864/38: 268b.

Iskola 2023: *Iskola*. — A település központjában álló iskola, a református templommal szemben. Az intézmény hivatalos neve *Újtikos-Tiszaagylaháza Általános Iskola*. — ÉGy. — T24-B4.

Józsa lásd **Józsa gyümölcsöse**

Józsa-gyümölcsös lásd **Józsa gyümölcsöse**

Józsa gyümölcsöse 2023: *Józsa gyümölcsöse*, 2013: *Józsa-gyümölcsös ~ Józsa*. — A külterület északi részén, a Gulyatanyasi úttól nyugatra fekvő szántóföld. Egykori gyümölcsöskert, amely tulajdonosáról kapta a nevét. **Józsa-gyümölcsös** formában és **Józsa** néven is említik. — ÉGy. — T3-F3.

József Attila utca 2023: *József Attila utca*, 1970: *Posta utca, József Attila utca*, 1968: *Posta utca, Posta utca | Ebbe az uccába van a posta, azé monygyuk Póstauccának*. — A település központjából a postahivatalhoz vezető utca, ezért nevezik **Posta utcá**-nak is. Hivatalos neve *József Attila utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B4.

Juhászati-telep 2023: *Juhászati-telep ~ Belső-telep*, 2013: *Téesz-telep ~ Juhászati-telep ~ Juhász-telep ~ Téesz-tanya ~ Juh-telep*. — A belterületről délre, a Kondalegelővel szemben, a 36-os főút mellett fekvő épületegyüttes. A téesz használta egykor, juhtelepként működött, ezt jelzik a **Juhtelep**, **Juhásztelep**, **Téesz-telep**, **Téesz-tanya** névváltozatai. A **Belső-telep** elnevezés a távolabb fekvő Külső-telephez való viszonyítást fejezi ki. — ÉGy. — T3-F4.

Juhász-Kúti-tábla 2013: *Juhász-Kúti-tábla*. — A település keleti határszélén fekvő tábla. Régebben két tábla volt ezen a területen, a Juhász-tábla és a Kúti-tábla, egybeszántották a kettőt, ezután lett a neve *Juhász-Kúti-tábla*. A helybeliek ma is külön lokalizálják. — ÉGy. — T4-A3.

Juhász-tábla 2023: *Juhász-tábla*, 2013: *Juhász-tábla*, 1970: *Juhász-tábla*, 1968: *Juhásztábla | A Borockásom belő van ez is. Nevét birtokosáról kapta*. — A település keleti határszélén, a 36-os főút mellett fekvő szántóföld. Egykori tulajdonosának családnévéről vagy foglalkozásáról nevezték el a területet. Később egybeszántották a Kúti-táblával. Vö. *Juhász-Kúti-tábla*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T4-A3.

Juhásztelep lásd **Juhászati-telep**

Juhtelep lásd **Juhászati-telep**

Kampó erdeje 2023: *Kampó erdeje*. — A település keleti határában fekvő erdő, a Kétágú-erdő része. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T4-A4.

Kanális lásd **Lánc-fok-csatorna**

Kanálisi sor lásd **Táncsics utca**

Kánya 1783: *Kanya* m[orast]. — A belterületől északra, a mai Tópart 1. területén lévő egykori vízállás. — EKFT.

Kánya-fok 1864: *Kánya és láncz fok*. — A Kánya vizét levezető vízér lehetett. — PESTY 1864/38: 268b.

Kaszás-dűlő lásd **Kaszás-tábla**

Kaszás-tábla 2023: *Kaszás-tábla ~ Gyép-sarok*, 2013: *Kaszás-tábla ~ Kaszás-dűlő*, 1970: *Kaszás-tábla*, 1968: *Kaszástábla | Az is egy darap szinte a Boroczkásbú. A gazdájárú vette a nevét*. — A település külterületének északi csücskében fekvő szántóföld. A **Gyép-sarok** név arra utal, hogy szögben végződő, füvel benőtt területről van szó. **Kaszás-dűlő** néven is említik. A *Kaszás-* előtag a tulajdonosának családnévére utal. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T3-G1.

Kasziba 2023: *Kasziba, Kaszibára*, 2013: *Kasziba*, 1970: *Kasziba*, 1968: *Kasziba, -ra | Végik határos Tiszavasvárral*. 1967: *Kasziba*, 1965: *Kasziba*, 1948: *Kasziba*, 1943: *Kasziba*, 1927: *Kasziba*, 1909: *Kasziba*, 1904: *Kasziba*, [1900]: *Kasziba*, 1886: *Kasziba*, 1883: *Kasziba*, 1870: *Kasziba*, [1840]: *Kasziba*, 19. sz.: *Kasziba*, 1784: *Kasziba morast*, 1778: *Kasziba*, 1766: Ahol a Korts vize a *Kaszibába* bé szakad, 1579: *Kazyba*. — A település délkeleti határrésze, legelő, átnyúlik a szomszédos Polgárra is. TERGE LAJOS szerint az ott lévő egykori Kasziba-tanyáról nevezték el a körülötte lévő nagy kiterjedésű területet. A *Kasziba* név bizonyára összefügg a *kaszibás* 'iksz-lábú', *kasziba* 'gáncs', *kaszibál* 'lábával kaszálva megy', *kacsibál* 'húzgál, rángat' szócsaláddal. Ezek mögött egy általánosabb 'görbe' jelentés húzódhat, ami a légifelvételek és a régi térképek tanúsága szerint jellemző az itt húzódó erek és földterületek íves alakjára. Talán a 18. században említett Kasziba erét jelölhette elsődlegesen. Vö. Kaszibai út, Kasziba-szeg. Lásd Kasziba (Hajdúnánás, Polgár). — BENCSIK 1974a: 234, 242, ÉGy., EKFT., GÖNCZY, GÖRÖMBEI 1965: 12, HKFT., Kat., KOGUTOWICZ 44, L9.XXIV.203.c/25, MVV. 19: 71, PJFN. 14, SUGÁR 1974: 451, TARIÁNYI 1967: 8, TERGE 1968: 78, T1.S.79.929/8, T1.S.80.XVIII.78/1–5, T10.FM.48, T10.FM.93, T16.T.109, T16.T.562, T16.T.584, ÚMTsz. — T4-A4B4.

Kasziba ere 1796: *Kasziba eren*, 1776: *Kasziba ér*, 1763: *Kasziba ere*. — A Kasziba legmélyebb

része, az itt keresztülfolyó vízfolyást jelölhette egykor. Ma nem ismert név. Lásd Kasziba-ér (Hajdúnánás), Kasziba ere (Polgár). — BENCSIK 1974a: 238, T1.S.11.830/16.

Kaszibai út 2023: *Kaszibai út*. — A település délkeleti határán húzódó út, a Kasziba határ rész mellett. — ÉGy. — T4-A4A5.

Kasziba-szeg [1840]: *Kasziba szög*, 1776: *Kasziba Szeg*, 1766: Ahol a Korts vize a Kaszibába bé szakad. *Kaszibaszegnek* hívatott. 1762: *Kasziba Szeg*, 1579: *Kazybazeg*. — A Kasziba és a Korts vizének találkozásánál fekvő földterület lehetett egykor. Pontos helye ismeretlen. Vö. Kasziba ere. — BENCSIK 1974a: 242, SUGÁR 1974: 450, T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T10.FM.48.

Katolikus templom 2023: *Katólikus templom*. — A Széchenyi téren álló templom. — ÉGy. — T24-B4.

Katolikus templom Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

Kékes lásd **Kékesegyháza**

Kékesegyháza 2023: *Kékesetyháza ~ Kéikes*, 2013: *Kékesegyháza ~ Kékes*, 1727: *Kékes Egyháza*, 1713: *Kékes egy háza* puszták, 1707 k.: *Kékes egy háza*, 1705: *Kékes egyháza*, 1522: *Kekoseghaza*, 1521: *Kekoseghaza*, [1502 után, 16. sz. közepe]: *Kekosegyhaza*, 1476/1477: p. *Kekeseghaza*, 1464: iuxta eccl-m *Kekos*,

1455/1456/1699: p. *Kekes*, 1455: pr. *Kekes*, 1389: p. seu t. *Kyekus*, 1261/1271: *Kekus* ... in comitatu de Zabouch. — A Tikos-domb környékén fekvő elpusztult középkori település és halászó hely, amely Szent István adományából 1009-ben tűnik fel az egri káptalan birtokainak sorában. Régészeti lelőhely 10–12. századi anyaggal. A 15. században még templomát említik, a 16. században már pusztta, később nem szerepel már településként. A középkori adatok nagyrészt *Kékös* formát takarnak. A névadás motivációját nem ismerjük, de elképzelhető, hogy a középkori *Kékes* (1448: *Kekews*) személynévből származik. **Kékes** néven is ismerték. Mindkét névváltozat ismert a helybeliek körében ma is. — BENCSIK 1974a: 240, DHA. 1: 60, ÉGy., NÉMETH 2023: 209, M. NEPPER 1974: 415, RMCsSz., SUGÁR 1974: 428, 430, 442, 445, 469, 473, Zs. 1: 1132. — T3-G4.

Kenderföld 2013: *Kenderföld*, 1970: *Kendërföld*, 1968: *Kendërföd* | *Ide mindék kendërt ültettek a régi öregék*. 1967: *Kenderföld*, 1965: *Kendërföld*, *Kendërföd*, 1872: *Kenderföldek*. — A külterület déli részén, a Gulyalegelőtől délre fekvő terület. Egykor kendertermesztésére használták. **Kenderföldek**-nek is nevezik, mivel sok kis parcellából állt. — BENCSIK 1974a: 239, BUDAI 1967: 4, ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 12, PJFN. 14, TERGE 1968: 78. — T3-H5.

Kenderföldek lásd **Kenderföld**

Kengyel lásd **Kengyel-ér**

Kengyel-ér 2023: *Kengyel-éir* ~ *Kengyel*, 1981: *Kengyel-ér*, 1967: *Kengyel ér*, 1941: *Kengyel*, 1876: *Kengyel vize*, 1872: *Kengyel ér*, 1864: *kengyel ere*, 1858: *Kengyel ér*, [1840]: *Kengyel ér*, 1820: *Kengyel vize*, 1784: *Kengyel mor[ast]*. — A település déli határán lévő egykori vízállás, a Tisza régi holtága, illetve az ennek helyén kialakított vízfolyás. Az 1784-es katonai térkép mocsárnak jelzi. Nevét a kengyelre emlékeztető alakjáról kapta, és a *kengyel* 'kengyel alakban kanyarodó vízállás, vízfolyás' jelentésű földrajzi köznévből alakult. **Kengyel ere** és **Kengyel** néven is említik. Vö. *Kengyel-erdő*, *Kengyel-fiók*, *Kengyel-lapos*. Lásd *Kengyel-ér* (Polgár). — BENCSIK 1974a: 239, ÉGy., EKFT., FkNT., MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, PESTY 1864/38: 268a, TARJÁNYI 1967: 9, T10.FM.48. — T3-G5.

Kengyel-erdő 2023: *Kengyel-erdőü*. — A település déli határán, a Kengyel-ér mellett húzódó hosszúkas alakú erdő. — ÉGy. — T3-F5.

Kengyel ere lásd **Kengyel-ér**

Kengyel-ér-fenek lásd **Kengyel-lapos**

Kengyel fia lásd **Kengyel-fiók**

Kengyel-fiók 1974: *Kengyelfiók*, 1927: *Kengyel-fiok*, [1901]: *Kengyel fiok*, 1900: *Kengyel-fiók*, 1897: *Kengyel-fiok*, 1896: *Kengyel fiok*, 1883: *Kengyelfiók*, 1883: *Kengyel-fiok*, 1876: A Kengyel vize ... a Kengyelfiók felé vezetessék. 1870: *Kengyel fiók*, 1867: *kengyelfiók*, 1864: *Kengyel fiók*, [1840]: *Kengyel fiók*, 1839: *Kengyelfioki*, 1836: *Kengyel fiók*, 1824: Praedium *Kengyelfiók*, [1810]: *Kengyel Fiók*, 1784: *Kengyel fia*. — A Kengyel-ér mellett nyugaton lévő, mélyebb fekvésű terület, az Örötvényben fekvő Csordalegelő környékén. Első említése **Kengyel fia** formájú. Ma nem ismerik a nevet. A *fia* ~ *fiók* utótag névbeli jelentését nem tudjuk magyarázni. Vö. *Kengyelfioki út*. — BENCSIK 1974a: 239, 248, EKFT., HKFT., Kat., PESTY 1864/38: 268b, T1.S.79.929/8, T10.FM.44, T10.FM.38, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.526, T16.T.562. — T3-E5.

Kengyelfioki út 1864: *kengyel fióki Út*. — Egykori út, mely a Kengyel-fiókra vagy azon keresztül vezetett. — PESTY 1864/38: 268b.

Kengyeli-gyep lásd **Kengyel-lapos**

Kengyel-lapos 2023: *Kengyel-lapos* ~ *Kengyeli-gyep*, 2013: *Kengyel-lapos*, 1970: *Kengyel-lapos*, 1968: *Kenygyellapos*, 1870: *Kengyel lapos*, *kengyel lapos*, 1864: *kengyel lapossa*, *kengyelér fenek*. — A Kengyel-ér partján mélyen fekvő füves terület. **Kengyel laposa**, **Kengyeli-gyep** és **Kengyel-ér-fenek** néven is említik. — ÉGy., PESTY 1864/38: 268a, 268b, PJFN. 14, TERGE 1968: 78, T1.S.79.929/8. — T3-F5.

Kengyel laposa lásd **Kengyel-lapos**

Keskeny 2023: *Keskény*, *Keskénybe* ~ *Keskény-dőülőü* ~ *Keskényi-dőülőü* ~ *Keskényi-dülőü*, 2013: *Keskeny-dülő* ~ *Keskeny-tábla* ~ *Keskeny*, 1970: *Keskény*, *Keskény-tábla*, 1968: *Keskénytábla*, *Keskeny*, *-be* | *Hosszú, de mők keskeny tábla föld*. 1952: *Keskeny*, 1948: *Keskeny*, 1927: *Keskény*, 1909: *Keskeny*, 1897: *Keskeny*, 1883: *Keskeny*, 1883: *Keskény*, 1870: *Keskeny*, 1870: *Keskeny*, *Keskény*. — A belte-

rülettől északra, a vasúttól keletre fekvő dűlő. Egyrészt az egykor itt folyó Keskeny-érről kaphatta a nevét, másrészt a dűlő mellett van a Keskeny-erdő, és a dűlő a vasút és az erdő között viszonylag keskeny sávban terül el. Újabban **Keskeny(i)-dűlő** és **Keskeny-tábla** néven is említik. Vö. Keskeny-ér, Keskeny-erdő, Keskeny-hát, Keskeny-köz. — ÉGy., HKFT., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, PJFN. 13, TERGE 1968: 79, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.93, T16.T.562. — T3-F3.

Keskeny-dűlő lásd **Keskeny**

Keskeny-ér [1840]: *Keskeny ér*. — A mai Dorongosi-csatorna helyén folyó egykori ér, melynek neve fennmaradt az itt elterülő Keskeny és Keskeny-erdő helynevekben. — T10.FM.48.

Keskeny-erdő 2023: *Keskeny-erdőü*, 2013: *Keskeny-erdő*. — A belterülettől északra, a Keskeny mellett fekvő erdő. Keskeny alakja miatt nevezik így. — ÉGy. — T3-F3.

Keskeny-hát 1781: *Keskeny hátig*. — Urasági kaszáló volt a Keskeny-köz környékén. — BENCSIK 1974a: 240.

Keskenyi-dűlő lásd **Keskeny**

Keskeny-köz lásd **Kis-Dorongos**

Keskeny köze lásd **Kis-Dorongos**

Keskeny-tábla lásd **Keskeny**

Kétágú lásd **Kétágú-erdő**

Kétágú-erdő 2023: *Kéjtágú-erdőü*, 2013: *Kétágú-erdő* ~ *Kétágú*, 1993: *Kétágu*. — A település keleti határában fekvő tölgyes erdő. Nevét alakjáról kapta, mivel hasonlít egy kétágú fához. **Kétágú** néven is említik. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 3. — T4-A4.

Kicsapó 2023: *Kicsapóu*, *Kicsapóuba* ~ *Kicsapóu-part* ~ *Kicsapóuji-legelőü* | *A Kengyel-erdőü és a Kengyel-ér végéit nevezzük így, ahogy rámegy a Nyugati-főúcsatornára, mert vam benne visszafelé ęty töręis. Ide hajtották ki nyáron a lovakat, ökröket, mivel nyáron nem kellett, hogy othon lęgyenek. Hordásik ki vóutak oda csapva*. — A település délkeleti csücskében fekvő legelő, a Gulyalegelőtől délre. A név a *kicsapó* 'útvég, ahol az állatokat kicsapták legelni' földrajzi köznévből alakult. **Kicsapó-part** és **Kicsapói-legelő** néven is említik. — ÉGy., FKNT. — T3-H5.

Kicsapói-legelő lásd **Kicsapó**

Kicsapó-part lásd **Kicsapó**

Király-ér 2023: *Kiráj-ér*, 2013: *Kiráj-ér*, 1982: *Király-ér*, 1970: *Kiráj-ér*, 1968: *Kirájér*, -he, 1967: *Királyér*, 1941: *Királyér*, 1858: *Király ér*, [1840]: *Király ér*, [18. sz.]: *Király Ér*, 1783: *Kirally Er*, 1783: *Nagy Kiraly Ér*, 1776: *Kiraly ér*, 1762: *Király ere*, [1502 után, 16. sz. közepe]: *Kiral ere*. — A településre Tiszagyulaháza felől érkező folyó, a nyugati határreszen Polgár és Újtikos között ez képezi a határt. A névadás valós indítékát nem ismerjük, a név előtagja családnévből alakulhatott. **Király ere** néven is említik. Az első katonai felmérés térképén szereplő **Nagy-Király-ér** elnevezés a mai Tiszadob területéhez tartozó Kis-Király-ér nevével áll korrelációban. Lásd Király-ér (Polgár, Tiszagyulaháza). — ÉGy., EKFT., MaKF., MKFT., MoFnT. 1: 22, PJFN. 13, SUGÁR 1974: 440, TARTÁNYI 1967: 9, TERGE 1968: 79, T1.S.11.830/16, T1.S.70.72/1–8, T10.FM.37, T10.FM.48. — T2-C4C5, T3-E3.

Király ere lásd **Király-ér**

Kis-Borocka lásd **Kis-Borockás**

Kis-Borockás 2023: *Kizs-Borockás*, 2013: *Kis-Borockás* ~ *Kis-Borockás-dűlő*, 1985: *Kisborockás*, 1981: *Kisborockás*, 1973: *Kis-*

Király-ér

Fotó: Szép Szilvia

borockás, 1970: *Kis-Borockás*, 1968: *Kisborockás*, *Kizsborockás*, *-ba*, 1965: *Kisborockás* | *Káptalani tanya* vót itt, a *Káptalan* nevezte el nagyon régen. Gyulaháza meg *Tikos* köszt van. 1952: *Kisborockás*, 1948: *Kisborockás*, 1943: *Kisborockás*, 1941: *Kisborockás*, 1938: *Kis Borocka*, 1927: *Kis Borockás*, 1918: *Kis Borockás*, 1909: *Kis-Borockás*, *Kisborockás*, [1901]: *K[is] Borockás*, [1900]: *Kisborockás*, 1900: *Kis-Borockás*, 1897: *Kis-Borockás*, 1896: *K[is] Borockás*, 1883: *Kis Borockás*, 1883: *Kis Borockás*, 1870: *Kis borockás*, 1870: *Kis Borockás*, 1864: *Kisborockás*. — A település keleti határrésze, a Borockás kisebbik része, főként szántóföldekből és legelőkből áll. A *kis* előtag a Nagy-Borockáshoz való viszonyítást fejezi ki. **Kis-Borockás-dűlő** és **Kis-Borocka** néven is említik. Vö. *Kis-Borockási-tanya*. — BENCsik 1974a: 241, ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 13, HKFT., Hnt., Kat., L9.XXIV.203.c/25, MaKF., MoFnT. 2/9, MVV. 19: 71, PJFN. 13, TERGE 1968: 7, 79, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.49, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.150, T16.T.526, T16.T.562, T16.T.584. — T3-G2.

Kis-Borockás-dűlő lásd **Kis-Borockás**

Kis-Borockási-tanya 1970: *Kis-Borockási-tanya*, 1968: *Kizsborockási tanya*, 1927: *Kis-Borockás tn. [tanya]*, 1904: *Kis Borockás tanya*, 1904: *K[is] Borockás t[tanya]*, [1901]: *K[is] Borockás tn. [tanya]*, 1900: *Kis-Borockás tn. [tanya]*, 1897: *K[is] Borockás t[tanya]*, 1886: *K[is] Borockás t[tanya]*, 1883: *Kis Borockás tn. [tanya]*, 1870: *Kis Borockás tanya*, 1870: *Kis Borockás tanya*, *Kis Borockás tanya*. — A település külterületének északkeleti részén, a Kis-Borockáson fekvő egykori tanya. **Kis-Borockás-tanya** néven is említik. Ma már nem ismert név. — GÖNCZY, HKFT., Kat., KOGUTOWICZ 44, PJFN. 13, TERGE 1968: 79, T1.S.79.929/8, T10.FM.120, T16.T.109, T16.T.373, T16.T.526, T16.T.562. — T3-G2.

Kis-Borockás-tanya lásd **Kis-Borockási-tanya**

Kis-Dorongos 2023: *Kizs-Dorongos*, 2013: *Kis-Dorongos*, 1981: *Kis-Dorongos-dűlő*, 1909: *Kis dorongos*, 1909: *Kisdorongos*, 1883: *K[is] Dorongos*, 1870: *Kis dorongos*, 1866: *Keskenyközi*, 1824: *Keskenyközi* vagy másképp *Kis Dorongost*, 1824: *Keskeny közi* ... darab

földek; a *Keskeny közt*. — A település nyugati határrésze, a Keskeny mellett. A Dorongos része, a *kis* előtag a Nagy-Dorongoshoz való viszonyítást fejezi ki. **Kis-Dorongos-dűlő** néven is szerepel. A **Keskeny-köz**, **Keskeny köze** elnevezések a Nagy-Dorongos és a Keskeny közötti elhelyezkedésére utalnak. — BENCsik 1974a: 240, ÉGy., L9.VI.181.III/7, MoFnT. 2/9, PJFN. 13, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T10.FM.93. — T3-E3.

Kis-Dorongos-dűlő lásd **Kis-Dorongos**

Kis-Gulya-tanya 2023: *Kizs-Gulya-tanya*. — A belterületől északkeletre fekvő határ rész, a Nagy-Gulya-tanyával szemben, nyugatról és északról a Lánc-fok-csatorna határolja. A név a Nagy-Gulya-tanyához való viszonyítást fejezi ki. Vö. *Gulya-tanya*. — ÉGy. — T3-F3.

Kis-Hódos 1883: *Kis hódos*, 1870: *Kis hódos*. — A település belterületének nyugati, egykor beépítetlen részét jelölte. A név a Hódoshoz való viszonyítást fejezi ki. Ma nem ismert elnevezés. — HKFT., Kat., T1.S.79.929/8.

Kis-Mályvás 1776: *Kiss Majvás*. — A polgári határ mellett, a Nagy-Mályvástól délre fekvő földterület. A Mályvás kisebbik részét jelölhette. Ma nem ismerik a nevet. Vö. *Kis-Mályvás-hát*. — T1.S.11.830/16. — T3-H5.

Kis-Mályvás-hát 1800: *Kis Mályvás hát*, 1762: *Kis Mályvás hát*. — A Kis-Mályvás magasabb részét jelölhette egykor. Ma nem ismerik a nevet. — BENCsik 1974a: 244, T10.FM.37.

Kis-Poklos 2023: *Kis-Poklos*, *Kis-Poklosba* | *Itt annyira kötött a talaj az agyag miatt, hogy nehezen lehet művelni. Dőülőút választja el a Kis-Poklost a Nagy-Poklostól. Pokoli nehéz vót művelni, ezért kapta eszt a nevet*. 2013: *Kis-Poklos*, 1993: *Kispoklos* | *A termelés szempontjából ez a rész a leghidegebb terület volt, a talaj hőmérséklete nehezen melegedett fel, így a kukoricát nem lehetett korán belevetni, mert a talaj hidegsége miatt megromlott, vagyis régi nyelven mondvá belepoklosodott*. 1981: *Kis-Poklos*, 1970: *Kis-Poklos*, 1968: *Kispoklos*, *-ba*, 1948: *Kis poklos*. — A Nagy-Poklostól északra, a Nagy-Gulya-tanya melletti szántóföld. A *kis* előtag a Nagy-Pokloshoz való viszonyítást fejezi ki. Vö. *Poklos*. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 14, TERGE 1968: 79. — T3-G3.

Kis-remisz 2023: *Kis-remisz ~ Akácos-remisz*, 1970: *Kis-remisz*, 1968: *Kisremisz*, *-he*. — A település déli határában, a Csordalegelőn álló kisebb facsoport. A név a *remisz* 'facsoport' a legelőn, amely alatt a marhák pihennek' földrajzi köznévből alakult. A *kis* előtag a Nagy-remisz-hez való viszonyítást fejezi ki. Az *Akácos-remisz* névváltozat az ott lévő fafajtára utal. — ÉGy., FKnt., PJFN. 14, TERGE 1968: 80. — T3-F5.

Kis-Sárgás 1993: *Kissárgás*. — A Borockás-tanya két szélén elterülő vályoggödör egyike. A Sárgás kisebbik része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Kis-Tekeres 1970: *Kis-Tekeres*, 1968: *Kistekeres*, *-be*. — A tiszagyulaházi határ mellett fekvő Tekeres nevű vízállásos terület kisebbik része lehetett. Vö. Nagy-Tekeres. — PJFN. 13, TERGE 1968: 80.

Kis-Tikos 2023: *Kis-Tikos*, 2013: *Kis Tikos ~ Atilla földje*, 1973: *Kistikos*, 1967: *Kistikos*, 1952: *Kistikos*, 1948: *Kis Tikos*, *Kistikos*, 1916: *Kistikos*, 1909: *Kis tikos*, *Kistikos*, 1897: *Kis-Tikos*, 1870: *Kis Tikos*, 1870: *Kis tikos*, *Kistikos*, 1865: *Kistikos*. — A település déli határában, a 36-os főút mellett fekvő határrész, amely ma legelő, egy része pedig szántó. Korábban az egykor itt fekvő tanyákat nevezték így, a *kis* előtag a nagyobb *Tikos* településtől való elkülönítést szolgálta. A ritkábban használt *Atilla földje* nevét Szabó Attila agronómusról kapta, aki feltörette a legelőt, és gabonával vettette be. Vö. Kis-Tikosi-dűlő, Kis-Tikosi-legelő, Kistikosi út, Kis-Tikos-tanya. — BENCsik 1974a: 250, ÉGy., Hnt., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.46. — T3-E5.

Kis-Tikosi-csordalegelő lásd **Kis-Tikosi-legelő**
Kis-Tikosi-dűlő 2023: *Kis-Tikosi-dőülőü*. — A Kis-Tikos és a Lengyel-tag közötti szántóföld. — ÉGy. — T3-E5.

Kis-Tikosi-legelő 2023: *Kis-Tikosi-legelőü*, 2013: *Kis-Tikosi-csordalegelő ~ Csordalegelő*. — A Kis-Tikos határrész mellett fekvő legelő. A *Csordalegelő* név a 'tehéncsorda legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. *Kis-Tikosi-csordalegelő* néven is említik. — ÉGy., FKnt. — T3-E5.

Kistikosi út 2013: *Kistikosi út*. — A Kis-Tikos mellett húzódó, a vasúti átjárótól induló dűlőút. — ÉGy. — T3-E5.

Kis-Tikos-tanya 1997: *Kistikostanya*, 1956: *Kistikostanya*, 1952: *Kistikostanya*. — A Kis-Tikos területén fekvő egykori tanya. A *kis* előtag a település hajdani nevéhez, a *Tikostanya*-hoz való viszonyítást fejezi ki. — Hnt.

Kis-tölgyes 2023: *Kis-tölgyes*. — A település északkeleti határában fekvő tölgyes. A név a Kétágú-erdőhöz viszonyított méretére utal. — ÉGy. — T4-A2, T3-H2.

Kondalegelő 1. 2013: *Kondalegelő | Kondát legeltettek ott a hetvenes évekig, ma már nem, ma legelő, kaszáló*. — A belterülettől délkeletre, a Sziget-vár végében fekvő legelő, kaszáló. A név a 'sertések legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKnt. — T3-F4.

Kondalegelő 2. 2013: *Kondalegelő*. — A belterülettől délre fekvő legelő, a Bába-sár és a 36-os főút között. A név a 'sertések legelőhelye' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKnt. — T3-E4.

Kondáskút 1993: *Kondáskút*, 1970: *Kondás-kút*, 1968: *Kondáskút*, *-hó*. — A Demeter-gödörtől délre fekvő egykori itatókút a konda számára. A név a *kondáskút* 'sertések itatására, fürdetésére szolgáló kút és környéke' földrajzi köznévből alakult. Ma nem ismerik az elnevezést. — FKnt., NYÍRCSÁK 1993: 9, PJFN. 14, TERGE 1968: 80.

Korcs 2013: *Korcs ~ Korcsi-tábla*, 1993: *Korcsi tábla | Mélyfekvésű, részben szántó, részben kaszáló volt. A föld minősége elég gyenge volt, így a Korcs nevet kapta. Összehasonlítás azzal, hogy a paraszt valamikor az állatra mondta azt, hogy korcs, ha az állata nem igazi magyar fajta marha, vagy mangalica sertés volt. Tehát nem valódi*.

Kis-Tikosi-legelő

Fotó: Szép Szilvia

hanem korcs. 1970: *Korcs, Korcsi-tábla*, 1968: *Korcs, -ba*, 1967: *Korcs*, 1952: *Korcs*, 1948: *Korcs*. — A település északkeleti határában, a Vetett-fű mellett fekvő szántóföld. A név talán a *korcs* melléknévből származtatható, de a névadás motivációját nem ismerjük. Megemlíthetjük emellett azt is, hogy a *Korcs* személynévként is adathozható már az Árpád-kortól kezdődően, vö. 1291: *Kurch* szn., és családnévként is feltűnik, vö. 1400: *Korch*. Nem dönthető el az sem, hogy a *Korcs* vagy a *Korcs-ér* név keletkezett-e előbb. **Korcsi-tábla** néven is említik. Vö. Korcs-fenék, Korcs foka, Korcs-hát. — ÁSz., BUDAI 1967: 4, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 5–6, PJFN. 13, RMCsSz., TERGE 1968: 80. — T3-H3. **Korcs dereka** 1778: A Korts vize folyamattyát tészik *Korts derekának*, 1762: *Korts Dereka*. — A név a település keleti határában húzódó egykori vízfolyás, a Korcs-ér egy részét jelölhette. A *derék* 'időszakos vízfolyás' vagy 'folyószakasz közepe' jelentésű földrajzi köznév. — BENCSIK 1974a: 242, FKNT., T10.FM.37.

Korcs-ér [1840]: *Korts hát ér*, [1800–1802]: *Kor csere*, [18. sz.]: *Korcs Ér*, 1778: A *Korts erétől* ... ismét délnek tartván a fent irt Toplya fordulóhoz. A *Korts vize* folyamattyát tészik *Korts derekának*, 1776: *Korts ér*, 1766: Ahol a *Korts vize* a Kaszibába bé szakad, 1762: *Korts ere*. — A település keleti, tiszavasvári határán folyó egykori vízfolyás. A név talán a *korcs* melléknévből származtatható, de a névadás motivációját nem ismerjük. Nem dönthető el az sem, hogy a *Korcs* vagy a *Korcs-ér* név keletkezett-e előbb. **Korcs ere**, **Korcs vize**, **Korcs-hát-ér** néven is említik a források. A **Kor csere** névváltozat – amennyiben nem hibásan lejegyzett alak – a név újraértelmezésével jöhetett létre. Ma nem ismerik az elnevezést. Vö. Korcs dereka, Korcs terasza, Korcs tisztája. — BENCSIK 1974a: 242, T1.S.11.830/16, T1.S.70.72/1–8, T10.FM.37, T10.FM.48, T21.TK.2164.

Kor csere lásd **Korcs-ér**

Korcs ere lásd **Korcs-ér**

Korcs ere tisztája lásd **Korcs tisztája**

Korcs ere tisztása lásd **Korcs tisztája**

Korcs-fenék [1840]: *Korts fenék*. — A Korcs szántóföld alacsonyabb fekvésű része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — T10.FM.48.

Korcs foka 1762: *Korts foka*. — A Korcs-ér Király-érbe való beömlésének helyét nevezték így. — T10.FM.37.

Korcs-hát 1776: *Korts hát*, 1762: *Korts hát*. — A Korcs szántóföld magasabban fekvő része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — T1.S.11.830/16, T10.FM.37.

Korcs-hát-ér lásd **Korcs-ér**

Korcsi-tábla lásd **Korcs**

Korcs terasza 1776: *Korts teresza*. — A Korcs-ér régi medrének maradványa lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — T1.S.11.830/16.

Korcs tisztája [1840]: *Korts ere tisztása*, 1776: *Korts tisztaja*, 1762: *Korts ere tisztája*. — A Korcs-ér egy részét jelölhette, a *tiszta* földrajzi köznév 'nagy, nyílt vízfelület' értelmű. **Korcs ere tisztája**, **Korcs ere tisztása** néven is említik a források. Ma nem ismerik a nevet. — FKNT., T1.S.11.830/16, T10.FM.37, T10.FM.48.

Korcs-tó [1840]: *Korts tó*. — A Vaskapu melletti egykori tó, amely a mai Halastó területére lokalizálható. — T10.FM.48.

Korcs vize lásd **Korcs-ér**

Kossuth Lajos utca 2023: *Kosút úcca*, 1993: *Bolti sor* | *Ez az utca átszeli a Tiszagyulaháza felé vezető utat. A 40-es években ezen az utcán volt Antal Gábor szatócs üzlete.* 1970: *Bót utca*, *Kosút út*, *Kossuth út*, 1968: *Bolt utca* | *Azonnan az uccám van a bót, oszt arrú híjjág Bótuccának.* — A település központjából, az óvoda mellől dél felé húzódó utca. A **Bolti sor** és a **Bolt utca** elnevezést az magyarázza, hogy a település első boltja ebben az utcában volt. **Kossuth utca**, **Kossuth út** formában is használják. Hivatalos neve *Kossuth Lajos utca*. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B5.

Kossuth út lásd **Kossuth Lajos utca**

Kossuth utca lásd **Kossuth Lajos utca**

Kotró-domb 1864: *Kotró domb*, 1834: *Kotró halom* mentiben megkerülvén a Kengyel-érét, 1762: *Kotró Halom*. — Nagyobb földhát a Kengyel-ér környékén. **Kotró-halom** néven is említik. A névadás indítékát nem ismerjük. — BENCSIK 1974a: 242, PESTY 1864/38: 268b, T10.FM.37.

Kotró-halom lásd **Kotró-domb**

Kotrói út 1864: *Kotrói Út.* — Út, mely az egykori Tikospusztáról a Kotró-dombra, vagy amellett vezetett. — PESTY 1864/38: 268b.

Kovács Szabolcs tanyája 2023: *Kovács Szabolcs tanyája.* — A Sziget-vár mellett fekvő tanya, a bivalyok téli szállása. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T3-F4, T24-D4.

Körös 1. [1840]: *Körös*, 1783: *Köres ér*, 1762: *Körös ér.* — Kisebb időszakos vízfolyás lehetett Tiszaszederkény és Újtikos között. A mellett lévő kőrösfákról kaphatta a nevét. **Körös-ér** néven is említik. Ma nem ismerik a nevet. Vö. Körös dereka, Körös farka. — BENCSIK 1974a: 243, EKFT., T10.FM.48.

Körös 2. lásd **Körös-lapos**

Körös dereka 1762: *Keres dereka* | *a szederkényi lakosok egész a Keres derekáig szabadosan kaszálták*, 1754: *Körös Derekától.* — A Körös nevű vízfolyás középső szakaszát nevezhették így egykor. Ma nem ismerik a nevet. — BENCSIK 1974a: 235, 243.

Körös-ér lásd **Körös 1.**

Körös farka 1639: *Körösfarka* | *Tiszaszederkény és Tikos határterülete, melyet Körösfarkának is neveztek.* — A Körös nevű ér valamelyik vége lehetett. BENCSIK szerint a Keskeny területére eshetett. — BENCSIK 1974a: 240.

Körös-lapos 2023: *Körös-lapos ~ Körös-tó* | *Étykor egy úriúriási tóú vóút it Körös tava néijvén, erről kapt a terület a nevéit. Valamikor Tisza járta terület vóút, élőü ága lehetett itt a Tiszanak. Ezén a mocsárral körbevét területén nagyon jóúl el lehetöd bújni a török és tatár előül.* 2013: *Körös-tó*, 1993: *Köröstó*, *Körös-lapos* | *Nagy kiterjedésű terület, mely a község középső részét veszi körül. Mély vízfogó medre emlékeztet még a Tisza szabályozása előtti*

A Körös tava az első katonai felmérés térképén

időben kialakult holtágakra. Ma már le van csatornázva és a belvizeket el lehet vezetni, de a neve fent maradt. 1981: *Körös-lapos, Körös-tó*, 1974: *Köröstava*, 1970: *Körös-tó, Köröslapos*, 1968: *Köröstó* | *A Nagyborockásom belő van. Van ott a közepim mek tó is.* 1952: *Körös tó, Köröslapos*, 1948: *Körös lapos, Körös lapos, Köröslapos, Köröslapos, Körös tó, Köröstó*, 1938: *Köröslapos*, 1909: *Köröslapos*, [1901]: *Körös tó*, 1897: *Körös-lapos*, 1896: *Körös tó*, 1870: *Köres lapos, Körös lapos*, 1870: *Körös lapos*, 1864: *Köröstó*, 1858: *Köröstava*, [1840]: *Körös*, 1824: *A halászás ... a Körös taván, s ezeknek Fokaiban ... engedtetik.* [1800–1802]: *Körös Tava*, 1799–1803: *Körös Tava*, 1784: *Köröstowa morast*, 1776: *Köröstó*, 1762: *Körös Tova*, 1762: *Körös tava*, [18. sz.]: *Koros Tava*, é. n.: *Körös Tava*, 1556: *Keresthawa*, [1502 után, 16. sz. közepe]: *Keresthwa*, 1300: *p. Keuruszeg ... in eodem comitatu de Zobolch*, *é. n. [1163–1173]>1520: *v. Keüres.* — A Poklos és a Borockás határrész közötti mélyfekvésű szántó, legelő. A lapos, esős időben vízállásos területről a Körös-laposi-csatorna vezeti le a belvizet. Egykor állandóan víz borította, erre utal a **Körös-tó**, **Körös tava** megnevezés. A név az egykor itt növényző kőrösfákra utal. NÉMETH PÉTER elképzelhetőnek tartja, hogy itt kereshető a középkori **Körös**, illetve **Körösszeg** néven említett falu. Vö. Körös-laposi-csatorna, Tópart 1., 2. — BENCSIK 1974a: 243, ÉGy., EKFT., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, Kat., LIPSZKYMT., MKFT., MÓDY 2006: 360, MoFnT. 2/9, NÉMETH 2023: 235, NYÍRCSÁK 1993: 2, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, SUGÁR 1974: 440, TERGE 1968: 80, T1.S.11.830/16, T1.S.70.72/1–8, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.37, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.544, T21.TK.2164. — T3-G3.

Körös-laposi-csatorna lásd **Lánc-fok-csatorna**

Körösszeg lásd **Körös-lapos**

Körös tava lásd **Körös-lapos**

Körös-tó lásd **Körös-lapos**

Körtefa lásd **Körtefási-erdő**

Körtefás lásd **Körtefási-erdő**

Körtefási-erdő 2023: *Körtefási-erdő* | *A hatvanas években telepítettek erdőült a hatalmas vatkörtefa köréi.* 2013: *Körtefa ~ Körtefás*, 1993: *Körtefás* | *Nagyon szép terület még ma*

is. Három erdő és a vasvári út határolja. 5 kh kaszáló terület, szénatermő rész. A közepén van egy vadvadkörtefa. 1948: *Vad körtés, Vadkörtes*. — A település közepén, a 36-os főúttól délre, a Vaskapu mellett fekvő kaszáló és erdő. **Körtefás, Körtefa** és **Vadkörtes** formában is említik. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 8. — T3-G4.

Kúti-tábla 2023: *Kúti-tábla*, 2013: *Kúti-tábla*, 1970: *Kúti-tábla, Kútyi-tábla*, 1968: *Kútitábla, Kútyitábla*, 1967: *Kúti tábla | Azé kúti tábla, mer itt van egy naty kút, ahova hajcsák a tehenekét inni*. — A település keleti részén, a 36-os főúttól északra, a tiszavasvári határ mellett fekvő szántóföld. Az egykor itt álló gulyakútról kapta a nevét. Később egybeszántották a Juhász-táblával. Vö. Juhász-Kúti-tábla. — BUDAI 1967: 4, ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 80. — T4-A3.

Külső-telep lásd **Borockás-tanya**

Lakatos Bandi bácsi tanyája lásd **Lakatos-tanya**

Lakatos-tanya 2023: *Lakatos-tanya ~ Lakatozs Bandi bácsi tanyája*, 2013: *Lakatos-tanya*. — A 36-os főúttól délre, a Nyugati-főcsatorna mellett fekvő tanyahely. **Lakatos Bandi bácsi tanyája** néven is említik. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T3-H3, T4-A4.

Lánc-fog-lapos lásd **Lánc-fok-lapos**

Lánc-fok lásd **Lánc-fok-csatorna**

Lánc-fok-csatorna 2023: *Lánc-fok-csatorna ~ Lánc-fok ~ Körös-laposi-csatorna ~ Kanális*, 2013: *Láncfok-Körös-laposi-csatorna ~ Lánc-fok ~ Lánc-fok-csatorna*, 1981: *Láncfok-Körös-laposi csatorna*, 1970: *Lánc-fok-csatorna*, 1968: *Láncfokcsatorna | Egy lapos területre vezető a vizet*. 1952: *Láncfok*, 1948: *Láncfok*, 1883: *Lánczfok*, 1864: *láncz fok*, 1848: *Láncz foki nádás*, [1840]: *Láncz fok*, 1824: *Láncz foki darab földnek*. — A belterületől északra, a Gulya-tanya, Poklos, Nagy-erdő nevű földterületeket körbe ölelő vízelvezető csatorna. Az egykori Körös-tó helyéről, a Körös-laposról vezeti el a vizet. A település keleti határában az Összekötő-csatorna kapcsolja össze a Nyugati-főcsatornával, a nyugati határon a Király-érbe folyik. Eredetileg **Lánc-fok**-nak nevezték, amelyben a *fok* földrajzi köznév 'nagyobb álló vagy folyóvízből kiágazó ér, csatorna' értelmű, a *lánc* előtag pedig esetleg régi terület-, illetve hosszsmérték.

Ma inkább **Lánc-foki-csatorna**, **Körös-laposi-csatorna** vagy **Kanális** néven említik, de szerepel a vízügyi terminológiában használatos **Láncfok-Körös-laposi-csatorna** megnevezéssel is. Vö. Lánc-fok-lapos. — BENCSEK 1974a: 243, ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, MoFNT. 2/9, PESTY 1864/38: 268b, PJFN. 13, TERGE 1968: 80, TESZ., T10.FM.48, T10.FM.93. — T3-G3.

Lánc-foki-csatorna lásd **Lánc-fok-csatorna**

Lánc-foki-nádlás lásd **Lánc-fok-lapos**

Láncfok-Körös-laposi-csatorna lásd **Lánc-fok-csatorna**

Lánc-fok-lápa lásd **Lánc-fok-lapos**

Lánc-fok-lapos 1938: *Láncfoklápa*, 1927: *Lánczfok-lápos*, 1909: *Láncfoklapos*, 1909: *Lánczfok lapos*, 1900: *Lánczfok-lapos*, 1897: *Lánczfok lapos*, 1883: *Lánczfok lapos*, 1870: *Lánczfok lapos, Lánczfog lapos*, 1848: *Láncz foki nádlás*, 1824: *Láncz fok*. — A település északi határában, a Lánc-fok-csatorna kanyarulatában fekvő mélyebb, vizenyős terület. A **Lánc-foki-nádlás** név a Lánc-fok melletti terület náddal benőtt jellegére utal. **Lánc-fok-lápa** néven is szerepel. Ez utóbbi névváltozatban a *lápa* földrajzi köznév 'környezeténél alacsonyabban fekvő, lapos, vizenyős terület' értelmű. A **Lánc-fok-lápos**

Lánc-fok-csatorna

Fotó: Szép Szilvia

és a **Lánc-fog-lapos** formák tévesen lejegyzett alakok. — BENCsik 1974a: 243, FKNT., HKFT., Kat., L9.VI.181.III/3, PJFN. 13, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.46, T16.T.526, T16.T.562. — T3-G3.

Lánc-fok-lapos lásd **Lánc-fok-lapos**

Lengyel-tag 2013: *Lengyel-tag*, 1965: *Lengyel tag*. — A település délnyugati határában, a 36-os főúttól délre, a Kis-Tikos mellett fekvő dülőföld. A helybeliek nem ismerik a névadás indítékát, talán tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 15. — T3-E5.

Lenin tér lásd **Széchenyi tér**

Libalegelő lásd **Liba-tó**

Libatelep lásd **Liba-tó**

Liba-tó 2023: *Liba-tóu*, 2013: *Liba-telep ~ Libalegelő*. — A település keleti határában, a Nagy-Borockás határreszen fekvő egykori libalegelő. **Libalegelő**, **Libatelep** néven is említik. — ÉGy. — T3-H3.

Makkos-erdő 2023: *Makkos-erdőü*, 2013: *Makkos-erdő*, 1993: *Makkos erdő | Kb. 20 kh területü, szép, egyenes tölgyes erdő volt, és sok makk termett a fákon*. 1970: *Makkos-erdő*, 1968: *Makkoserdő*, | *Hát ez azé makkoserdő, mer nem csömterű ültették, hanem makkru*, 1967: *Makkos erdő*. — A belterületől keletre, a 36-os főúttól északra, a Körtefással szemben fekvő tölgyerdő. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 80–81. — T3-G4.

Mákföld 2023: *Mákföld*, 2013: *Mák-föld*, 1993: *Mákföld*, 1970: *Mák-föld*, *Mákos*, 1968: *Mákföld*, *Mákos*, -ba | *Ebbe a táblába sokáig csak mákot ültettek, mer jó mēkterēmtē. Osz mikor má mást is ültettek bele, akkor is csak mákföldnek hitták mán eszt*. 1967: *Mákföld*. — A belterületől északra, a Csicsókás és a Keskeny-erdő mellett fekvő szántóföld. A káptalan idejében mákot termesztettek itt. **Mákos** néven is említik. Vö. Mákföldi út. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 81. — T3-F3.

Mákföldi út 2023: *Mákföldi út*. — A Mákföld mellett húzódó út. — ÉGy. — T3-F3.

Mákos lásd **Mákföld**

Mályvás 2023: *Májvás*, *Májvásra*, 2013: *Májvás*, 1993: *Mályvás*, 1981: *Mályvás*, 1970: *Májvás*, 1968: *Májvás*, -ra | *Ebbe a földbe mēg nagyon sok vót a kerekmájva, úgy hogy mēk ki*

nem pusztút, addig nem is lehetett ot sēmmitt sē termelny. 1967: *Mályvás*, 1952: *Mályvás*, 1948: *Mályvás*, 1916: *Mályvás*, 1909: *Májvás*, 1909: *Mályvás*, 1897: *Mályvás*, 1883: *Mályvás*, 1870: *Mályvás*, [1840]: *mályvás*. — A település délkeleti csücskében, a Nyugati-főcsatorna mellett fekvő szántó, legelő. A helybeliek szerint tele volt selyemmályvával. A név a *mályvás* 'mályvával benőtt terület' földrajzi köznévből alakult. Részai a Kis-Mályvás és a Nagy-Mályvás. Vö. Borockás-Mályvás, Mályvás-csatorna, Mályvás-hát, Mályvási-kút, Mályvás-sziget, Mályvási út. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., FKNT., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 7, PJFN. 14, TERGE 1968: 81, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.93. — T3-H5, T4-A5.

Mályvás-csatorna 2023: *Májvás-csatorna ~ Májvási-árok*. — A Mályvás területén húzódó vízelvezető csatorna. **Mályvási-árok** néven is ismerik. — ÉGy. — T3-H4, T4-A4.

Mályvás-hát 1762: *Mályvás hát*, 1754: dél felé az Mályvás ut avagy *Mályvás hát* nevezetű helyig ... Ismét a *Mályvás úttól* avagy *hától*... *Mályvás hátnak* végét érné az ember, ezen nevezetes helyek vannak. — A Mályvás nevű határrész magasabb része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — BENCsik 1974a: 244, 248, T10.FM.37. — T3-H4H5, T4-A4A5.

Mályvási-árok lásd **Mályvás-csatorna**

Mályvási-kút 1993: *mályvási kut*. — A Mályvás nevű határrészen álló egykori kút. Ma nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Mályvás-sziget 1754: *Mályvás hátnak* végét érné az ember, ezen nevezetes helyek vannak. ... *Mályvás sziget*. — A Mályvás-hát mellett fekvő terület lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — BENCsik 1974a: 244.

Mályvás út 1776: *májvas út*, 1762: *Mályvás Út*, 1754: dél felé az *Mályvás ut* avagy *Mályvás hát* nevezetű helyig ... Ismét a *Mályvás úttól* avagy *hától*... — A Mályvás-háton vezető út lehetett. Ma már nem ismerik a nevet. — BENCsik 1974a: 244, 248, T1.S.11.830/16, T10.FM.37.

Margó lásd **Morgó**

Meliorációs-árok 2013: *Meliorációs-árok*. — A település északnyugati határa mentén húzódó mesterségesen kialakított árok, amelyből aszályos időszakban öntöznek. — ÉGy. — T3-E3.

Menyhárt-lapos 1896: *Menyhárt lapos*, 1864: *Menyhárt lapossa*. — Mélyebb fekvésű terület a határ nyugati szélén. Előtagja személynévi eredetű lehet. *Menyhárt laposa* néven is említik. — PESTY 1864/38: 268b, T10.FM.94.

Menyhárt laposa lásd **Menyhárt-lapos**

Mézes lásd **Mézes-telek**

Mézes-tanya lásd **Mézes-telek**

Mézes-telek 2023: *Méizes-telek ~ Méizes, Méizesen*, 2013: *Mézes ~ Mézes-tanya*, 1970: *Mózes-tanya*, 1968: *Mózes-tanya*, 1967: *Mézes tanya*. — A település délnyugati határában a Nagyidai-tanyától északra fekvő szántóföld. Egykori tulajdonosának foglalkozásáról vagy családnévéről nevezték el. *Mézes* és *Mézes-tanya* formában is használják a megnevezést. A *Mózes-tanya* névváltozat a név félrehallásával vagy újraértelmezésével jöhetett létre. — BUDAI 1967: 5, ÉGy., PJFN. 14, TARJÁNYI 1967: 4, TERGE 1968: 81. — T2-D5.

Morgó 2023: *Morgóu, Morgóuban ~ Morgóusi-dűlőü*, 2013: *Morgó ~ Morgó-dűlő*, 1993: *Morgó*, 1970: *Morgó*, 1968: *Morgó, -ra* | *Mikor negyvennégybe kiosztották a földet, akkor azok az emberek, akiknek ide jutott a földgyök, mind zúgolóttak, hogy ez a föld nem terem semmit. Ebbe igazok is vót, mer nem éppen a legjop föld az. Azótátú nevezik oszt Morgónak*. 1967: *Morgó*, 1959: *Margó*. — A település keleti határszélén, a 36-os főúttól délre, a Vaskapu mellett fekvő szikes terület. A helybeliek szerint nevét azért kapta, mert a földosztáskor morogtak az emberek a földterület rossz minősége miatt. KIS TAMÁS a csárdanévként és határrésznévként gyakran előforduló *Morgó* elnevezés vizsgálatakor több magyarázatot is ad a névadás indítékára. Az egyik a *morog* igének a természeti jelenségekre használt hangutánzó jelentéséből indul ki, miszerint ez a hely nagyon szeles, morgott rajta a szél, ami behallatszott a faluba, vagy csárdák esetében a régi, szabadkéményes épületbe. Egy másik lehetőség szerint a *Morgó* határrésznevek eredete a víznevekhez kapcsolódik: vízfolyás melletti helyek kaphatták ezt a nevet a patak hangját jelölő megnevezés alapján. A fenti magyarázatok közül esetünkben a szabadkéményes csárdaépületre vonatkozó magyarázat tűnik valószínűbbnek, mivel *Morgó* nevű csárdák és kocsmák a Tiszántúlon, *Morgó* határrészek pedig

a Dunántúlon fordulnak elő nagyobb számban. *Morgó-dűlő*, *Morgósi-dűlő* formában is használják a nevet. A *Margó* névváltozat a név elírásával vagy újraértelmezésével jöhetett létre. Vö. *Morgósi-erdő*. — BUDAI 1967: 6, ÉGy., KIS 1991, L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 4, PJFN. 14, TERGE 1968: 81. — T3-G4H4.

Morgó-dűlő lásd **Morgó**

Morgósi-dűlő lásd **Morgó**

Morgósi-erdő 2023: *Morgóusi-erdőü*, 2013: *Morgósi-erdő*, 1970: *Vaskapusi-erdő*, 1968: *Vaskapusi erdő*. — A település délkeleti határában a Vaskapu és a Morgó között fekvő akácerdő. A helybeliek ma a *Morgósi-erdő* névváltozatot használják, de a korábbi források *Vaskapusi-erdő* néven említik. — ÉGy., PJFN. 14, TERGE 1968: 84. — T3-G4.

Mózes-tanya lásd **Mézes-tanya**

Művelődési ház 2023: *Művelődéjsi ház*. — A település közösségi épülete, kulturális rendezvényeinek helyszíne. Itt található a könyvtár is. Az intézmény hivatalos neve *Újtikosi Művelődési Ház és Könyvtár*. — ÉGy. — T24-B4.

Nagy-Borockás 2023: *Nagy-Borockás*, 2013: *Nagy-Borockás*, 1997: *Nagyborockás*, 1970: *Nagy-Borockás, Nagyborockás*, 1968: *Nagyborockás, -ba*, 1965: *Nagyborockás*, 1952: *Nagyborockás, Nagyborockás, Nagyborockos*, 1948: *Nagyborockás, Nagy-Borockás*, 1943: *Nagyborockás*, 1941: *Nagyborockás*, 1939: *Nagyborockás*, 1938: *Nagyborockás*, 1916: *Nagyborockás*, 1909: *Nagyborockás*, [1901]: *N[agy] Borockás*, 1897: *Nagy-Borockás*, 1896: *N[agy] Borockás*, 1883: *N[agy] Borockás*, 1870: *Nagy Borockás, Nagy Borockás, nagy borockás*, 1870: *Nagyborockás*. — Nagy területű határrész a település északkeleti részén, a Vasvári úttól északra, a Kis-Borockástól nyugatra. A Borockás nagyobbik részét jelöli. Vö. *Nagy-Borockás-tanya*. — ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 14, Hnt., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, MaKF., PJFN. 13, TERGE 1968: 81, T1.S.79.929/8, T9.SzmK.38/1–66, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.93, T10.FM.94, T10.FM.120, T16.T.152, T16.T.584. — T3-G3H3.

Nagy-Borockás-tanya lásd **Borockás-tanya**

Nagy-Dorongos 2023: *Nagy-Dorongos*, 2013: *Nagy-Dorongos*, 1981: *Nagy-Dorongos*, 1970:

Nagydorongos, 1952: *Nagydorongos*, 1948: *Nagy dorongos*, 1943: *Nagydorongos*, 1941: *Nagydorongos*, 1927: *Nagy Dorongos*, 1909: *Nagydorongos*, 1909: *Nagy dorongos*, 1897: *Nagy dorongos*, 1883: *Nagy Dorongos*, 1870: *Nagy dorongos*, *nagy dorongos*, 1866: *Nagy Dorongos*, 1823: a *Nagy Dorongoson* a Mgos Uraság Kaszállóján sásat kaszáltak. — A település nyugati határrésze, a vasút és a Meliorációs-árok között fekvő szántóföld. A Dorongos nagyobbik része. Vö. Kis-Dorongos. — BENCsik 1974a: 235, ÉGy., HKFT., Kat., L9.VI.181. III/3, L9.XXIV.203.c/25, MaKF., MoFnT. 2/9, PJFN. 13, T1.S.78.568/13–22, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.93, T16.T.562, T16.T.584. — T3-E3.

Nagy-erdő 2023: *Nagy-erdőü*, 2013: *Nagy-erdő*, 1970: *Nagy-erdő*, 1968: *Nagyerdő* | *A legnagyobb kiterjedésű erdő a tikosi határban*. — A belterületől északkeletre fekvő erdő a Felügyelő-föld mellett. A település legnagyobb kiterjedésű erdeje, innen kapta a nevét. Része az Akácfás-erdő. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 81. — T3-F4.

Nagy-Gulya-tanya 2023: *Nagy-Guja-tanya*. — A belterületől északkeletre fekvő szántóföld a Kis-Gulya-tanyával szemben. A név az ehhez való viszonyítást fejezi ki. Vö. Gulya-tanya. — ÉGy. — T3-F3G3.

Nagyida lásd **Nagyidai-tanya**

Nagyidai-tanya 2023: *Nagyidaji-tanya* ~ *Nagyida*, *Nagyidán*, 2013: *Nagyidai-telek*. — A Vitéz-telek és a Mézes-telek közötti szántóföld. A név az egykori tulajdonosának családnevéből alakulhatott, de az is elképzelhető, hogy a tulajdonos nagyidai származására utal, mivel a lakosok között sok betelepült palóc is volt. *Nagyida*, *Nagyidai-telek* néven is említik. — ÉGy. — T2-D5.

Nagyidai-telek lásd **Nagyidai-tanya**

Nagy-Király-ér lásd **Király-ér**

Nagy-legelő lásd **Tikosi-legelő**

Nagy-Mályvás 1776: *Nagy Majvás*. — A polgári határ mellett, a Kis-Mályvástól északra fekvő földterület. A Mályvás nagyobbik részét jelölhet. Ma nem ismerik a nevet. — T1.S.11.830/16. — T4-A5.

Nagy-Poklos 2023: *Naty-Poklos*, 2013: *Nagy-Poklos*, 1993: *Nagypoklos*, 1970: *Nagy-Pok-*

los, 1968: *Nagypoklos*, -ba | *Elnevezése igen egyszerű. A termelés szempontjából ez a rész a leghidegebb terület volt, a talaj hőmérséklete nehezen melegedett fel, így a kukoricát nem lehetett korán belevetni, mert a talaj hidegsége miatt megromlott, vagyis régi nyelven mondvá belepoklosodott*. 1845: *N[agy] Poklos*. — A belterületől keletre, a 36-os főúttól északra, a Nagy-erdő és a Makkos-erdő mellett fekvő szántóföld. A név a Kis-Pokloshoz való viszonyítást fejezi ki. Vö. Poklos. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 13, TERGE 1968: 81, T1.S.12. XIX.168. — T3-G4.

Nagy-remisz 2023: *Nagy-remisz* ~ *Remisz*, 2013: *Egyhektáros-erdő* ~ *Remisz*, 1970: *Nagy-remisz*, 1968: *Nagyremisz*. — A település délnyugati határában, az Örötvényen álló facsoport. A név előtagja a Kis-remiszhez való viszonyítást fejezi ki, utótagja a *remisz* 'facsoport a legelőn, amely alatt a marhák pihennek' földrajzi köznév. **Remisz** néven is említik. Az **Egyhektáros-erdő** név az erdő nagyságára utal. — ÉGy., FKNT., PJFN. 14, TERGE 1968: 80. — T3-E5.

Nagy-Sárgás 1993: *Nagysárgás*. — A Borocás-tanya két szélén elterülő vályoggödör egyike. A Sárgás nagyobbik része lehetett. Ma nem ismerik a nevet. — NYÍRCSÁK 1993: 7.

Nagy sor lásd **Petőfi utca**

Nagy-Tekeres 1970: *Nagy-Tekeres*, 1968: *Naty-tekeres*, -be. — A tiszagyulaházi határ mellett fekvő Tekeres nevű vízállásos terület nagyobbik része lehetett. Ma nem ismert név. Vö. Kis-Tekeres. — PJFN. 13, TERGE 1968: 82.

Négyes lásd **Négyes-tábla**

Négyes-tábla 2013: *Négyes-tábla*, 1970: *Négyes*, *Négyes-tábla* | *A káptalan idejében adott név él tovább*. 1968: *Négyestábla*. — A település keleti határában, a Juhász-tábla és a 36-os főút között fekvő szántóföld. Számozással megjelölt egyházi birtok volt. **Négyes** néven is említik. Vö. Hármás-Négyes-tábla. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 78. — T4-A3.

Negyvennégyes-erdő lásd **Örötvény-erdő**

Nyugati-főcsatorna 2023: *Nyugati-főücsatorna* | *A főücsatornát ezerkilencszázhatvanévtől ezerkilencszázhatvanháromig ásták*. 2013: *Nyugati-főcsatorna*, 1982: *Nyugati-főcsatorna*. — Mesterséges öntözőcsatorna, amely a Keleti-főcsatornából ágazik ki, és Hortobágy településen

viszi bele a vizét a Hortobágy folyóba. Újtikos keleti határát szeli át. A nevet a vízügyi terminológiában hozták létre: a név *Nyugati*-előtagja a megnevezett hely viszonyított helyzetére utal, azaz arra, hogy a vizét kibocsátó Keleti-főcsatornától nyugatra húzódik. Ma széles körben használt megnevezés. Lásd Nyugati-főcsatorna (Egyek, Folyás, Görbeháza, Hortobágy, Polgár, Tiszacsege, Újszentmargita). — ÉGy., MoFnT. 1: 26. — T3-G2.

Ófalu 2023: *Ófalu*, 2013: *Ófalu*. — A község legrégebben megtelepült része. A falu csillagszerű településmagja. 1938-ban kiosztott 116 lakótelek és a templomoknak helyet adó főter tartozik bele. Palóc népi építészeti karakterrel megépült egykori kuklás tetejű telepi épületek vannak itt. A helybeliek szerint ez is arra utal, hogy a Felvidékről települtek ide emberek. — ÉGy. — T24-B4.

Orgona utca 2023: *Orgona úcca*. — A Fő utcát a Széchenyi térrel összekötő utca. Hivatalos név. — ÉGy. — T24-B4.

Orosz-tábla lásd **Vetett-fű**

Óvoda 2023: *Ovoda*. — A település központjában, a Széchenyi téren, az iskola mellett álló intézmény. Az intézmény hivatalos neve *Újtikos Lurkó-Kuckó Óvoda és Szociális Szolgáltató*. — ÉGy. — T24-B4.

Órház lásd **Bakterház**

Örötvény 2023: *Örötvény*, *Örötvényben*, 2013: *Örötvény-rész*, 1981: *Örötvény-alji-legelő*, 1970: *Örötvén-rész*, *Örötvín-rész*, *Örötvír-rész*, 1968: *Örötvír rész* | *Vizenyős terület, aminek a másik része a pógári határhó tartozik*. 1967: *Örötvény*, 1965: *Örötvény*, 1871: *Örötvény*, é. n.: *Öretvény*, [1800–1802]: *Eretvény*, [18. sz.]: *Eretvény*. — A település déli határában, a Kengyel-ér és az Örötvényi-kanális találkozásánál fekvő kisebb földterület. Az egykori Kengyel-flók területe. Nagyobb része Polgár területére esik. **Örötvény-rész** és **Örötvény alji legelő** néven is említik. Legkorábbi adata *Eretvény* formájú. A névadás indítékát nem ismerjük, talán az *öröl* ~ *örvény* szócsaládba tartozik, de összefügghet az *orotvány* 'irtás' földrajzi köznévvel is. Vö. Örötvény-erdő, Örötvényi-kanális. Lásd Örötvény (Polgár). — BENCSIK 1974a: 245, ÉGy., FKNT, GÖRÖMBEI 1965: 15, MoFnT. 2/9, PJFN. 14, TAR-

JÁNYI 1967: 13, TERGE 1968: 82, T1.S.70.72/1–8, T16.T.222, T21.TK.2164. — T3-E5.

Örötvény alji legelő lásd **Örötvény**

Örötvény-csatorna lásd **Örötvényi-kanális**

Örötvény-erdő 2023: *Örötvény-erdő*, 2013: *Negyvennégyes-erdő* ~ *Örötvény-erdő*. — A település déli részén, az Örötvény határrészen fekvő erdő. A *Negyvennégyes-erdő* névváltozat arra utal, hogy az erdő 44 hektár területű. — ÉGy. — T3-E5.

Örötvény-fok lásd **Örötvényi-kanális**

Örötvény foka lásd **Örötvényi-kanális**

Örötvényi-kanális 2023: *Örötvényi-kanális* ~ *Örötvény-csatorna*, 1871: *Örötvény foka*, [1810]: *Örötvén fok*, 1784: *Öredwin fok*, *Öredvin Fok*, *Oredvin Fok*. — Az Örötvény mellett folyó víz. **Örötvény** és **Örötvény-csatorna** néven is említik. Régebben **Örötvény-fok(a)** volt a neve. Vö. Hódos-Örötvény-csatorna. Lásd Örötvény-kanális (Polgár). — BENCSIK 1974a: 246, ÉGy., EKFT., T10.FM.38. — T3-E5.

Örötvény-rész lásd **Örötvény**

Összekötő-csatorna 2023: *Összekötő-csatorna* ~ *Betáp-csatorna*. — Ez a csatorna köti össze a Lánc-fok-csatornát a Nyugati-főcsatornával. A Láncfok–Köröslaposi szivattyútelep van itt, amely a Nyugati-főcsatorna menti belvízrendszert mentesítő szivattyútelepek egyike. Ezért említik **Betáp-csatorna** néven is. — ÉGy. — T3-G3.

Ötös-tábla 2023: *Ötös-tábla*, 2013: *Ötös-tábla*. — A település keleti határában, a Hármas- és a Négyes-tábla melletti szántóföld. Számozással megjelölt egyházi birtok volt. — ÉGy. — T4-A3.

Pántlika lásd **Pántlika-tábla**

Pántlikás lásd **Pántlika-tábla**

Petőfi utca

Fotó: Szép Szilvia

Pántlika-tábla 2023: *Pántlika-tábla ~ Pántlika*, 2013: *Pántlika-tábla*, 1993: *Pántlikás*, 1970: *Pántlika-tábla*, 1968: *Pántlika tábla | Hát ez éty hosszú kacskaringós föld, ojjam mint a pántlika*. 1952: *Pántlika*, 1948: *Pántlika, Pántlika tábla*. — A település északi részén, a Hajó-lapos és a Bagolyfogó között fekvő szántóföld. **Pántlika** és **Pántlikás** néven is említik. A név a szántóföld pántlika alakjára utal. — ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 3, PJFN. 13, TERGE 1968: 82. — T3-F2.

Perjés lásd **Balogh-Perjés**

Perjés-dűlő lásd **Balogh-Perjés**

Perjési-tábla lásd **Balogh-Perjés**

Perjési út 2023: *Përyjsi út*. — A település északnyugati határában, a Balogh-Perjés mellett húzódó dűlőút. — ÉGy. — T3-E3.

Perjés-tábla lásd **Balogh-Perjés**

Petőfi utca 2023: *Petőfi utca*, 1993: *Hosszú sor, Cselédsor*, 1970: *Nagy-sor, Petőfi utca*, 1968: *Nagysor, Natysor | Azé hittuk Natysornak, mer ez a lekhosszabb ucca a faluba*. — A település belterületének nyugati részén húzódó utca. A **Hosszú sor, Nagy sor** név arra utal, hogy ez volt a település leghosszabb utcája. A **Cseléd sor** megnevezést lakóiról kapta. Hivatalos neve *Petőfi utca*. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B4.

Pihenő híd 2023: *Pihenő híd*, 2013: *Pihenő híd*, 1968: *Pihenő híd | gyalog jártak Polgárra a tikosiak, ott pihentek meg*. 1873: a kanálison túl egészen a *hódosi hídig*. — A Polgárra vezető Bokorhátú úton, a Hódosi-kanálison átvezető híd. A név arra utal, hogy itt pihentek meg a Polgárra átjáró tikosiak. **Hódosi híd** néven említi a legkorábbi forrás. Lásd *Pihenő híd* (Polgár). — BENCSIK 1974a: 237, ÉGy., TERGE 1968: 37. — T2-C5.

Poklos 2023: *Poklos | Itt annyira kötött a talaj az agyag miatt, hogy pokoli nehezen lehet művelni*. 1970: *Poklos*, 1968: *Poklos, -ba*, 1959: *Poklos*, 1952: *Poklos*, 1945: *Poklos*, 1909: *Poklos*, 1870: *Poklos*, [1840]: *Poklos*, 1837: *Poklos*. — A Lác-fok-csatorna mellett fekvő határrész a Vasvári úttól északra, a Kis-Poklos és a Nagy-Poklos összefoglaló neve. A Poklosi út választja el a két részt egymástól. A név a *poklos* 'igen rossz minőségű föld' földrajzi köznévből alakult. — BENCSIK 1974a: 247, ÉGy.,

FKnT., Kat., L9.VI.181.III/7, L9.XVII.552/1, L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, PJFN. 13, TERGE 1968: 82, T10.FM.48. — T3-G3G4.

Poklosi dűlőút lásd **Poklosi út**

Poklosi út 2023: *Poklosi út ~ Poklosi dűlőút*. — Ez a dűlőút választja el a Nagy-Poklost a Kis-Poklostól. Az út a Keskeny-erdőtől indul, áthalad a Nagy-Poklos és a Kis-Poklos között. **Poklosi dűlőút** formában is említik. — ÉGy. — T3-G3.

Polgári út 2023: *Polgári út*, 2013: *Polgári út*, 1883: *Polgári út*. — A 36-os főút Polgárra vezető szakasza. — ÉGy., T10.FM.93. — T3-E4.

Polgármesteri hivatal 2023: *Polgármesteri hivatal*. — A település belterületének keleti részén álló épület. Az egri káptalan intézői kúriája, központja, majd téesziroda volt. — ÉGy. — T24-C4.

Posta 2023: *Posta*. — A település belterületének keleti részén, a Fő utcán álló épület. — ÉGy. — T24-C4.

Posta utca lásd **József Attila utca**

Proletár 2023: *Proletár, Proletárra ~ Poletár*, 2013: *Proletár ~ Poletár*, 1993: *Poletár föld*, 1981: *Proletár-föld*, 1970: *Polétár, Polétár-föld*, 1968: *Polétár, -ra, Polétárföld | A földosztás-kor eszt a földet a polétárok kapták meg*. — A település nyugati határában a Szil-hát és a Bútor-zug között fekvő szántóföld. **Proletár-föld** formában is említik. A név a *proletárföld* 'az első világháború után a hadiárvak, -özvegyek és -rokkantak, illetve a szegények számára kiosztott földek' földrajzi köznévből alakult. — ÉGy., FKNT., MoFnT. 2/9, NYÍRCSÁK 1993: 6, PJFN. 13, TERGE 1968: 82. — T2-D4.

Proletár-föld lásd **Proletár**

Poklos

Fotó: Szép Szilvia

Pusztaszil-hát lásd **Szil-hát**

Radics bácsi-féle-föld 2013: *Radics bácsi-féle-föld*. — A település északi határ részén, a Balogh-Perjésen fekvő kis földterület. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy.

Rákóczi út lásd **Rákóczi utca**

Rákóczi utca 2023: *Rákócyi ucca ~ Gyulaházi sor*; 1993: *Alsó sor*; *Gyulaházi sor*; 1970: *Rákóci út*. — A belterület északi szélén húzódó utca. A Rákóczi utca hátulsó részét **Gyulaházi sor**-nak is hívják, mert a szomszédos Tiszagyulaházáról sok család költözött ide. Az **Alsó sor** név arra utal, hogy az utca a belterület szélén húzódik. **Rákóczi út** formában is említik. Hivatalos neve *Rákóczi utca*. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 10, PJFN. 13. — T24-B4C4.

Református templom 2023: *Református templom*. — A település központjában, az iskolával szemben álló templom. — ÉGy. — T24-B4.

Régi országút 2023: *Régi országút*, [1840]: *Sós út*, 1762: *Sós út*, *Régi Sós út*, 1754: Ismét a Mályvás úttól avagy háttól ... dél felé a *sós útra*, mely vezet Polgárra. — A település keleti határán húzódó, Tiszavasvárit és Polgárt összekötő egykori főút. BENCSIK szerint a Tokajból Tiszavasvárin át Polgárra vezető úton sőt szállítottak, innen a **Sós út**, **Régi Sós út** elnevezés. — BENCSIK 1974a: 248, ÉGy., T10. FM.37, T26.78/1. — T3-H4, T4-A4.

Régi országút

Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

Régi Sós út lásd **Régi országút**

Remisz lásd **Nagy-remisz**

Répási-gyümölcsös 2023: *Répási-gyümölcsös*, 2013: *Répási-gyümölcsös*. — A Kis-Dorongos és a Tekeres-tábla között fekvő gyümölcsös. Tulajdonosáról kapta a nevét. — ÉGy. — T3-E3.

Reptér 2023: *Réptéir* | *Nagyon sík terület. Tejjeszgazdálkodás alatt mezőgazdasági reptéir vóút, árok vam mellette. Legeltetegy gyép. Ha repülőüvel permetésztek, it tankoltak, ide szálltak lë.* 2013: *Repülőtér*. — A település déli határában, a Zsombékos-lapostól délre fekvő legelő. A név a hely egykori funkcióját jelöli, mezőgazdasági repülőgépek használták. **Repülőtér** néven is említik. — ÉGy. — T3-F5.

Repülőtér lásd **Reptér**

Rizs lásd **Rizsföld**

Rizsföld 2023: *Risföld* | *Próbáltak rist termelni árasztással, de csak próbaszintem maratt. Öntözőjárok szabadják ezeket a fëloszlot főüdeket.* 2013: *Rizs*. — A település déli határában fekvő legelő. A név a **rizsföld** 'rizs termesztésére használt nagyobb terület' földrajzi köznévből alakult. **Rizs** néven is említik. — ÉGy., FKNT. — T3-G5.

Rókalyuk lásd **Rókalyukas**

Rókalyukas 2023: *Rókajukas ~ Rókajukas-tábla*, 2013: *Rókajukas ~ Rókajukas-tábla ~ Rókajuk*, 1993: *Rókalyukas* | *Régen még sok volt a vadvíz és a partos részeket művelték. Ez a terület is magas volt és a rókák ezen a helyen fészkeltek be magukat a földbe, így a víz nem mosta ki őket a földbe vajt lyukakból.* 1970: *Rókajukas*, 1968: *Rókajukas*, -ba, 1948: *Rókaly[uk]*, 1864: *Rókajukas hát*, [1840]: *Róka Lyukhát*, 1837: *Rókalyukhát*. — A Nagy-Gulya-tanya északi részén fekvő szántóföld. A név a **rókalyukas** 'terület, ahol sok róka tanyázik' földrajzi köznévből alakult. **Rókalyuk**, **Rókalyukas(i)-tábla** és **Rókalyuk(as)-hát** formában is említik. — BENCSIK 1974a: 247, ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 2, PESTY 1864/38: 269a, PJFN. 13, TERGE 1968: 82, T26.78/1. — T3-F3G3.

Rókalyukas-hát lásd **Rókalyukas**

Rókalyukasi-tábla lásd **Rókalyukas**

Rókalyukas-tábla lásd **Rókalyukas**

Rókalyuk-hát lásd **Rókalyukas**

Rózsadomb 2023: *Rózsadomb* | *It vóút a káptalan köszpontya és a hozzá tartozó kert. Amikor az it léivőü ucca épült ezerkilencszázhetvennégyben, minden oszlopra raktak villanyt. Azelőtt Tikoson csak három villany vóút. Emiját terjett el az a közbeszëjt, hogy ez a Rózsadomb, utalva a budapesti városrészt „fényűzésre”. — Falurész a belterület legmagasabb pontján,*

ahol a Polgármesteri hivatal van. A név metaforikusan utal a budapesti városrészeire. — ÉGy. — T24-C4.

Salvador Allende utca lásd **Arany János utca**
Sárgás 2023: *Sárgás*, 2013: *Sárgás ~ Vályogvető-gödör*. — A Kis-Poklos és a Borockás-tanya mellett fekvő gödrös földterület. A név a vályoggyödör sárga színére utal. Itt lehetett egykor a Borockási-tó. A *Vályogvető-gödör* név a vályogvető 'vályogkészítésre szolgáló hely' földrajzi köznévből alakult. Egykor Kis-Sárgás és Nagy-Sárgás néven különítették el a részeit. Vö. Sárgás út. — ÉGy., FKnt. — T3-G3.

Sárgás út 2023: *Sárgás út*. — A Sárgás melletti, a Borockás-tanyára vezető út. — ÉGy. — T3-G3.

Sírkút lásd **Sírkúti-dűlő**

Sírkúti-dűlő 1993: *Sirkuti dűlő* | Nevében benne van a sirkut elnevezés. Tekintettel arra, hogy régebben állatokkal végezték a mezőgazdasági munkát és az állatokat etetni és itatni kellett. A közelben nem volt kút, és ideiglenesen kutat kellett ásni. Ez a kut sir alakú volt, és levezető földlépcsővel volt ellátva. 1952: *Sirkut*, 1948: *Sirkut*. — NYÍRCSÁK szerint a földterületen az állatok itatására ásott kút sir alakú volt, levezető földlépcsővel ellátva. *Sírkút* néven is említik. Ma nem ismerik a nevet. — L9.XXIV.203.c/25, NéprLex. *kút*, NYÍRCSÁK 1993: 3.

Sós út lásd **Régi országút**

Szabadság utca 2023: *Szabactság úcca*. — A település belterületének keleti részén húzódó utca. 1982-ig a Hunyadi János utca része volt. Hivatalos név. — ÉGy. — T24-C4.

Szálas-tölgyes 2023: *Szálas-tölgyes*. — A település északi határában fekvő tölgyes. — ÉGy. — T3-G2.

Szalka lásd **Szalka-gyep**

Száłka-fok lásd **Szalka-kút**

Szalka-gyep 2023: *Szalka-gyep ~ Szarka-gyep*, 2013: *Szalka-gyep*, 1970: *Szalka-gyep*, 1968: *Szalkagyep*, 1952: *Szalka gyep*, 1948: *Szalkagyep*, 1938: *Szalka*, 1909: *Szalkagyep*, 1909: *Szalka-gyep*, 1897: *Szalka-gyep*, 1883: *Szalkagyep*, 1870: *Szalka gyep*. — A település délkeleti határában, a Tikos-dombtól délre fekvő szántóföld, gyep. A név előtagja családnevi eredetű lehet. *Szalka* néven is említik. A *Szarka-gyep* névváltozat a név félrehallásával,

újraértelmezésével jöhetett létre. Vö. Szalka-kút. — ÉGy., Kat., L9.VI.181.III/3, L9.VI.181.III/7, L9.XXIV.203.c/25, PJFN. 14, TERGE 1968: 83, T1.S.79.929/8, T10.FM.4, T10.FM.46, T10.FM.93. — T3-G5.

Szalka-kút 1858: *Szalka kút*, [1840]: *Szalka Kútér*, 1837: *Szalkakút*, 1762: *Száłka fok*. — A település déli határában levő egykori kút és a belőle fakadó vízér, ez utóbira utal a *Szalka-kút-ér* és a *Száłka-fok* földrajzi köznevi utótagja. A *Száłka* előtag esetleg a név újraértelmezését jelzi. — BENCSIK 1974a: 249, MKFT., T10.FM.37, T10.FM.48.

Szalka-kút-ér lásd **Szalka-kút**

Szarka-gyep lásd **Szalka-gyep**

Százéves fűzfa 2023: *Százéjves fűszfa* | *A fának ötven éjve is százéjves fűszfa vóut a neve, és ity hívják ma is. A fűszfa igazi túlélő, visszintesre mēgdőül törzse isméj gyökeret vetett, és újult erőjvel tör fél az éjgbe*. — A település belterületének északi határában álló fűzfa, a Hunyadi utca mögötti ligetben. A név a fűzfa rendkívül idős korára utal. — ÉGy. — T24-C4, T3-F4.

Széchenyi tér 2023: *Széjcséjnyi téjir ~ Lenin téjir*. — A település központja. Korábbi *Lenin tér*

Százéves fűzfa

Fotó: Szép Szilvia

neve 1991-ig volt használatos. Hivatalos neve *Széchenyi tér*. — ÉGy. — T24-B4.

Szemetes 2023: *Szemetes, Szemetezsben ~ Dēmētēr, Dēmētērben*. — A belterületől keletre fekvő erdő. A *Szemetes* nevet az magyarázza, hogy az erdő mellett volt a falu szeméttelpe. A **Demeter** név a mellette fekvő Demeter-gödörre utal. — ÉGy. — T3-F4.

Sziget-vár 2023: *Sziget-vár, Sziget-várban*, 2013: *Sziget-vár*, 1968: *Szigetvár, -ra* | *Eszet a földet azé neveszték el Szigetvárnak, mer körül víz vót rajta, osz sokat kiöntött a víz, osz csak ez emelkedēt ki a vízbű*. [1840]: *Vár Sziget*, 1837: *Vársziget*. — A belterületől délkeletre fekvő határrész. A helybeliek szerint földhalomvár, kurgán van itt, amely kiemelkedhetett a környék vízállásos területéből. Korábbi neve **Vár-sziget** volt. Vö. Sziget-vári-legelő. — BENCSIK 1974a: 252, ÉGy., TERGE 1968: 83, T10.FM.48. — T3-F4.

Sziget-vári-legelő 2013: *Sziget-vári-legelő*. — A Sziget-vártól délre, a főút másik oldalán fekvő legelőterület. — ÉGy. — T3-F5.

Szil-hát 2023: *Szil-hát*, 2013: *Szil-hát*, 1981: *Szil-hát*, 1968: *Szilhát* | *Sok szilfa borította aszt ezelőtt*. 1967: *Szilhát*, 1965: *Szilhát*, 1909: *Szil-hát*, 1897: *Szilhát*, 1896: *Szilhát*, 1883: *Szilhát*, 1870: *Szilhát*, 1859: *Szilhát*, 1858: *Pusztaszil-hát*, 1843: *Szilhát*. — Újtikos és Polgár határában, a tiszagyulaházi és a polgári határ mellett lévő, kissé magasabb területen fekvő szilfaerdő. **Pusztaszil-hát** néven is említik. Lásd Szil-hát (Polgár). — BENCSIK 1974a: 250, ÉGy., GÖRÖMBEI 1965: 16, L9.VI.181.III/7, MKFT., MoFnT. 2/9, TARJÁNYI 1967: 15, TERGE 1968: 83, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.93, T10.FM.94. — T2-D4.

Szilvafás lásd **Szilvás-rész**

Szilvás lásd **Szilvás-rész**

Szilvás-rész 1968: *Szilvásrész, Szilvás, -ba* | *A felügyelője vót ez a terület. Valójába szilvafával is vót az akkoriba beültetve*. 1948: *Szilvafás*. — Ismeretlen helyen fekvő egykori szilvafás terület. **Szilvás** és **Szilvafás** néven is említik. — L9.XXIV.203.c/25, TERGE 1968: 83.

Táncsics 2023: *Táncsics, Táncsidzsban*, 2013: *Táncsics* | *a nyugati rész a település határában annak idején Polgáré volt, a Táncsics téeszé volt, innen kapta a nevét*. — A külterület nyugati

részén, a Mézes-telek mellett fekvő szántóföld. A helybeliek szerint a név arra utal, hogy a polgári Táncsics téesz művelte a földet. — ÉGy. — T2-D4D5.

Táncsics út lásd **Táncsics utca**

Táncsics utca 2023: *Táncsics ucca*, 1970: *Kanálisi sor, Táncsics út*, 1968: *Kanálisi sor* | *Közvetlenül ez előtt az ucca előtt fojik el a Kanális*. — A település belterületének északnyugati részén húzódó utca. A **Kanálisi sor** név arra utal, hogy az utca mellett húzódik a Láncc-fok-csatorna, más néven Kanális. **Táncsics út** formában is említik. Hivatalos neve *Táncsics utca*. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 85. — T24-B4.

Tanító-föld 2023: *Tanítou-főüd ~ Tanítouk főüggye* | *Tanítouk it kaptak egy-ety hóud főüdet a táblásításkor*. 2013: *Tanítóföld*. — A külterület nyugati részén, a Király-ér kanyarulatától délre fekvő szántóföld. Az 1960-as évektől volt a tanítók járadékföldje. A helybeliek szerint a Szil-hátból lett kivágva. **Tanítók földje** formában is használják. — ÉGy. — T2-D4.

Tanítók földje lásd **Tanító-föld**

Téesz-tanya lásd **Juhászati-telep**

Téesz-telep lásd **Juhászati-telep**

Tekeres 1. 2023: *Tekeres*, 2013: *Tekeres ~ Tekeres-csatorna* | *Természetes csatorna, kanális volt, víz nincs benne, az elején van néha*. 1993: *Tekeres*, 1864: *Tekeres ere*, 1784: *Tekeres m[orast]*, 1639: *Tekeres ér*. — A település nyugati határában, a Tekeres-tábla területén folyó egykori ér. Tekervényes alakja miatt kapta a nevét. **Tekeres-ér, Tekeres ere** és **Tekeres-csatorna** formában is említik. Vö. Tekeres-zug. — BENCSIK 1974a: 250, ÉGy., EKFT., NYÍRCSÁK 1993: 3, PESTY 1864/38: 268b. — T3-E3.

Tekeres 2. lásd **Tekeres-tábla**

Tekeres-csatorna lásd **Tekeres 1.**

Tekeres-ér lásd **Tekeres 1.**

Tekeres ere lásd **Tekeres 1.**

Tekeres laposa lásd **Tekeres-tábla**

Tekeres-tábla 2023: *Tekeres-tábla*, 2013: *Tekeres ~ Tekeres-tábla*, 1993: *Tekeres* | *Régi eredetű az elnevezése, ugyanis ezt a területet görbe vízfolyás, mely csavarszerűen, tekergősen vágta keresztül, vagyis régi nyelven tekervényesen*. 1970: *Tekeres, Tekeres-tábla*, 1968: *Tekeres tábla, Tekeres, -be*, 1952: *Tekeres*, 1948: *Tekeres*, 1882: *Teke-*

reslaposa. — A település nyugati határában, a Király-értől északra fekvő lapos fekvésű terület. Az egykor itt folyó *Tekeres* nevű vízfolyásról kapta a nevét. **Tekeres, Tekeres laposa** néven is említik. Korábban az egyes részeit Kis- és Nagy-Tekeresnek nevezték. Vö. Tekeres-zug. — BENCSIK 1974a: 250, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, NYÍRCSÁK 1993: 3, PJFN. 13, TERGE 1968: 80. — T2-D3.

Tekeres-zug 1822: *Tekereszug*. — A Tekeres-tábla területén fekvő kisebb terület, a Tekeres-ér kanyarulata vehette körül. Ma nem ismert név. — BENCSIK 1974a: 250. — T3-E3.

Temető 1. 2023: *Temetőü, Temetőün*, 2013: *Temető*, 1952: *Temető dűlő*, 1948: *Temető dűlő*, 1909: *Temető dűlő*. — A belterülettől keletre, a főúttól északra, a Dobi út mellett fekvő földterület. Egykor temető volt ezen a területen, innen az elnevezés. **Temető-dűlő** néven is említik. — ÉGy., L9.VI.181.III/3, L9.XXIV.203.c/25. — T3-F4.

Temető 2. 2023: *Temetőü*. — A belterület déli részén fekvő temető. — ÉGy. — T24-B5.

Temető-dűlő lásd **Temető 1.**

Temető utca lásd **Ady Endre utca**

Tikos lásd **Újtikos**

Tikos lásd **Újtikos**

Tikos-domb 2023: *Tikozs-domb*, 2013: *Tikos-domb*, 1993: *Tikosdomb*, 1981: *Tikos-domb*, 1970: *Tikos-domb*, 1968: *Tikozs-domb*, *Tikosdomb*, 1959: *Tikosdomb*, 1952: *Tikosdomb*, 1948: *Tikos domb*, 1943: *Tikos domb*, 1941: *Tikos domb*, 1897: *Tikosdomb*, 1870: *Tikos domb*, 1858: *Tikos domb*, 1834: *Tikos dombon*. — A belterülettől délkeletre fekvő domb a Körtefási-erdőtől délre, a Tikos-tó mellett. A név bizonyára a tó környékén tanyázó

vízi tyúkokra utal. Régészeti lelőhely, ugyanis itt lehetett a Kékesegyháza nevű Árpád-kori település, ami a tatárjárás idejében néptelenedhetett el. Vö. Tikos-dombi-erdő. — BENCSIK 1974a: 251, ÉGy., Kat., L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, MaKF., MKFT., MoFnT. 2/9, M. NEPPER 1974: 415, NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 13, TERGE 1968: 83, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T16.T.584. — T3-G4.

Tikos-dombi-erdő 2023: *Tikozs-dombi-erdőü*. — A település keleti határában fekvő szélesebb fásor a Tikos-domb mellett. — ÉGy. — T3-G4.

Tikos-dűlő lásd **Újtikos**

Tikosháza lásd **Újtikos**

Tikosi-legelő 2023: *Tikosi-legelőü ~ Nagy-legelőü*, 2013: *Tikosi-legelő*, 1981: *Tikosi-legelő*, 1943: *Tikosi legelő*, 1941: *Tikosi legelő*. — A település déli határában fekvő nagy területű legelő. **Nagy-legelő** néven is említik. — ÉGy., MaKF., MoFnT. 2/9, T16.T.584. — T10-A1.

Tikosipusztá lásd **Újtikos**

Tikospusztá lásd **Újtikos**

Tikospusztatánya lásd **Újtikos**

Tikostanya lásd **Újtikos**

Tikosteleg lásd **Újtikos**

Tikos-tó lásd **Halastó**

Tinó-lapos 2013: *Tinó-lapos ~ Bivaly-lapos*, 1968: *Tinólapos*. — A Borockás-tanya körüli legelő a település határának keleti részén. **Bivaly-lapos** néven is említik. Az egykor itt legeltetett állatokról kapta a nevét. — ÉGy., TERGE 1968: 83. — T3-H3.

Tizennégyes lásd **Tizennégyes-tábla**

Tizennégyes-tábla 2023: *Tizennégyes-tábla*, 2013: *Tizennégyes*. — A település délkeleti határában fekvő szántóföld. A káptalan idejében adott név él tovább. **Tizennégyes** formában is említik. — ÉGy. — T4-A4.

Tízes lásd **Tízes-tábla**

Tízes-tábla 2023: *Tizes-tábla*, 2013: *Tízes*. — A település délkeleti határában, a Nyugati-főcsatornától keletre fekvő szántóföld. A káptalan idejében adott név él tovább. **Tízes** formában is említik. — ÉGy. — T3-H4, T4-A4.

Tó-föld lásd **Tópart 1.**

Tó köze lásd **Tópart 1.**

Tó-oldal lásd **Tópart 2.**

Tikos-domb

Fotó: Hortobágyi Leader Egyesület

Tópart 1. 2023: *Tóupart*, 2013: *Tó-föld*, 1970: *Tó köze*, 1968: *Tóköze*, 1927: *Tó köze*, 1909: *Tó köze*, 1909: *Tóköze*, 1897: *Tóköze*, 1883: *Tóköze*, 1883: *Tó köze*, 1870: *Tó köze*, 1858: *Tó köze*, [1840]: *Tó Közi*. — A belterülettől északra, a Mákföld és a Csicsókás mellett fekvő mélyebb terület. A név a *tópart* 'állóvíz szélé' földrajzi köznévből alakult. **Tó-föld** és **Tó köze** néven is említik. Egykor bizonyára a Kőrös-tó déli oldalát jelölte. — ÉGy., FKNT., HKFT., L9.VI.181. III/7, Kat., MKFT., PJFN. 13, TERGE 1968: 84, T1.S.79.929/8, T10.FM.46, T10.FM.48, T10.FM.93, T16.T.562. — T3-F3F4.

Tópart 2. 2023: *Tóupart ~ Tóuparti-főüdek ~ Borockás-tóupart* | *Réigem víz alatt ált, ma már vam benne csatorna, vízelvezetői árok, nyaras. It réigen tóuként ált a víz.* 2013: *Tó-part*, 1952: *Tóoldal*, 1948: *Tóoldal*. — A település északkeleti határában, a Lánc-fok-csatorna és a Bagolyfogó között fekvő mélyebb terület. A név a *tópart* 'vízállásos terület' földrajzi köznévből alakult. **Tóparti-földek**, **Tó-oldal** és **Borockás-tópart** néven is említik. Egykor bizonyára a Kőrös-tó északi oldalát jelölte. — ÉGy., FKNT., L9.XXIV.203.c/25. — T3-G2.

Tóparti-földek lásd **Tópart 2.**

Toplya-ér 1840: *Tapja ér*. — A Kasziba vizét levezető egykori vízer. Nevének előtagja bizonyára a 'nyárfá' jelentésű *toplya ~ topolya* tájszó. Vö. **Toplya-fok**, **Toplya-forduló**. — ÚMTsz., T10.FM.48.

Toplya-fok 1840: *Tapja fok*, 1762: *Topla fokja*. — A két térkép ezzel a névvel azt a helyet jelöli, ahol a **Toplya-ér** a Korcs-tóba, illetőleg a Kőrös tavába ömlik. **Toplya fokja** néven is említik. — T10.FM.37, T10.FM.48.

Toplya fokja lásd **Toplya-fok**

Toplya-forduló 1778: A Korts erétől ... ismét délnek tartván a fent irt *Toplya fordulóhoz*. 1776: *Topola fortulya*, 1762: *Topja forduloja*. — Talán a **Toplya-ér** környékén levő földterület megnevezése volt. A név utótagja eszerint a *forduló* 'határrész, amely az ugarrendszer szerint három csoportra volt osztva: őszi, tavaszi és ugarfordulóra' jelentésű földrajzi köznév lehet. **Topolya fordulója**, **Toplya fordulója** néven is említik. — BENCSIK 1974a: 242, FKNT., T1.S.11.830/16, T10.FM.37.

Toplya fordulója lásd **Toplya-forduló**

Topolya fordulója lásd **Toplya-forduló**

Török-tábla 2023: *Török-tábla*, 2013: *Török-tábla*. — A település keleti határában, a Kis-tölgyes mellett fekvő szántóföld. Egykori tulajdonosának családnévéről nevezték el. — ÉGy. — T3-H3,T4-A3.

Töviskes-sziget 1754: *Töviskes sziget*. — A Kőrös dereka környékén lévő egykori kaszáló. Bizonyára jellegzetes tövis(k)es növényzetéről kapta a nevét. — BENCSIK 1974a: 251.

Újtelep lásd **Dózsa György utca**

Ürü-lapos 1993: *Ürülapos* | *A juhtenyésztésben voltak olyan falkák, amiket ürünek neveztek, ezeket hizlalták és vágóra adták el. Ezért ezen a jóminőségű legelőn legeltették az ürü falkát.* — A település határában fekvő egykori juhlegelő. Ma nem ismert név. — NYÍRCSÁK 1993: 4.

Váci Mihály utca 2023: *Váci Mihály utca*. — A település belterületének keleti részén húzódó utca. Hivatalos név. — ÉGy. — T24-C4.

Vadkörtés lásd **Körtefási-erdő**

Vajda János utca 2023: *Vajda János utca*. — A Fő utca keleti szakaszát nevezik így a vasúti kereszteződéstől. Korábban a Vörös Hadsereg utca része volt. Hivatalos neve *Vajda János utca*. — ÉGy. — T24-C4.

Vályoggödör lásd **Demeter-gödör**

Vályogvető-gödör lásd **Demeter-gödör**, **Sárgás**

Vár-sziget lásd **Sziget-vár**

Vaskapu 2023: *Vaskapusi-tábla*, 2013: *Vaskapu*, 1993: *Vaskapu* | *A török hódoltság idején a kóbor és portyázó török lovas bandák fosztogatták a magyar falvakat. Így ez a nádas terület nyújtott védelmet a lakosoknak, mert e területet olyan fasor, bokros és cserjés rész szegélyezte, hogy nehéz volt áthatolni rajta. Erős védőrendszer, vagyis „Vaskapu” néven fent maradt.* 1970: *Vaskapu*, 1968: *Vaskapu*, -ba, 1959: *Vaskapú*, 1952: *Vaskapu*, 1948: *Vaskapu*, *Vaskapú*, [1840]: *Vas Kapu*, 1837: *Vaskapu*. — A helybeliek szerint a név arra utal, hogy itt haladt el a régi országút, aminek a vámszedő vaskapuja itt volt. Egy másik magyarázat szerint ez a terület nyújtott védelmet a lakosoknak, mert olyan fasor, bokros és cserjés rész szegélyezte, hogy nehéz volt áthatolni rajta. A terület jellegéből következtethetően valószínű, hogy a *vaskapu* 'két nagyobb rétség közt elkeskenyedő vízmeder' jelentésű földrajzi

köznévből alakult. **Vaskapusi-tábla** néven is említik. Vö. Vaskapusi-erdő. — BENCsik 1974a: 251, ÉGy., L9.XXIV.203.c/25, L9.XXX.474.a/1, NYÍRCSÁK 1993: 1, PJFN. 13, TERGE 1968: 84, T10.FM.48. — T3-G4.

Vaskapusi-erdő lásd **Morgósi-erdő**

Vaskapusi-tábla lásd **Vaskapu**

Vasút utca 2023: *Vasút utca*, 1970: *Vasút utca*. — A település belterületének déli részén, a vasút mellett húzódó út. Hivatalos név. — ÉGy., PJFN. 13. — T24-B5.

Vasvári út 2023: *Vasvári út*. — A 36-os főút Tiszavasváriba vezető szakasza. — ÉGy. — T3-G4.

Vetett-fű 2023: *Vetet-fű* | *Ma már nem Orosz-táblának mongyuk, hanem Vetet-fűnek*. 2013: *Orosz-tábla*, 1970: *Orosz-tábla*, 1968: *Orosz tábla* | *A Borockásnak egy része, melyet a gazdája nevével különítettek el a többi résztől*. — A település északkeleti határában, a Kis-Borockáson fekvő, fűvel bevetett, gondozott kaszáló. Az **Orosz-tábla** név az egykori tulajdonos családnevére utal. — ÉGy., PJFN. 13, TERGE 1968: 82. — T3-G2H2.

Vitéz-tanya 1967: *Vitéz-tanya*. — A település külterületének délnyugati részén, bizonyára a Vitéz-telken fekvő egykori tanya. Az első világháborúban kitüntetett vitéze volt, aki jutalmul kapta. — TARJÁNYI 1967: 17.

Vitéz-telek 2023: *Vitéz-telek* | *A háborúból hazajött emberek kapták ezerkilencszáztizenennyőucbam. Minden háborút viselt ember vitésségi telket kapot tizennégy vaty húsz hóut főjüdel*. 2013: *Vitéztelek*, 1970: *Vitéz-telek*, 1968: *Vitéztelek* | *A Szilháttú szinte még keletre van. Az első világháború után osztották ki a vitézi érmeseknek*. 1967: *Vitéztelek*, 1962: *Vitéztelek*, 1956: *Vitéztelek*, 1952: *Vitéztelek*, 1909: *Vitéz-telek*. — A település délnyugati határában, a Hódos mellett fekvő szántóföld. Járadékföld, amelyet a háborúból hazatért emberek kaptak. **Vitéz-telek** formában is említik. Vö. Vitéz-tanya. — ÉGy., Hnt., PJFN. 17, TARJÁNYI 1967: 17, TERGE 1968: 43. — T2-D5.

Vitéz-telek lásd **Vitéz-telek**

Vörös Hadsereg utca lásd **Fő utca**

Zsidó-tábla 2013: *Zsidó-tábla*, 1993: *Zsidó-tábla*, 1970: *Zsidó-tábla*, 1968: *Zsidótábla* |

Égy zsidónak a főggye vót az külön mienktű. — A település északi határában, a Balogh-Perjés mellett fekvő szántóföld. A név *zsidó* előtagja az egykori tulajdonosának származására utal. — ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 7, PJFN. 13, TERGE 1968: 84. — T3-F2.

Zsombékos lásd **Zsombékos-lapos**

Zsombékos-lapos 2023: *Zsombékos-lapos*, 2013: *Zsombékos-lapos*, 1993: *Zsombékos lapos* | *Ez a legelő rész állandó vízállásos volt és mély fekvésű, mely vizben kialakultak a zsombék növények, melyek a vizből kiemelkedve füves, sűrű gyökérrzettel rendelkező zöld növények, tetején fészkeltek a vadkacsák és bibicek*. 1831: *Zsombokos*. — A település déli határában, a Dögös-lapos és a Sziget-vári-legelő mellett, környezeténél alacsonyabban fekvő, sík terület. **Zsombékos** formában is említik. — BENCsik 1974a: 252, ÉGy., NYÍRCSÁK 1993: 4. — T3-F5.

Források

ÁSZ. = FEHÉRTÓI KATALIN, *Árpád-kori személynévtár. 1000–1301*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004.

BENCsik 1969 = BENCsik JÁNOS, *Pásztorkodás a Hortobágy északi területein a XVIII. század végétől*. Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen, 1969.

BENCsik 1974a = BENCsik JÁNOS, A paraszti közösség gazdasági tevékenysége. In: BENCsik JÁNOS szerk., *Polgár története*. Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974. 227–323. BUDAI 1967 = BUDAI JOLÁN, *Újtikos földrajzi és ragadványnevei*. Kézirat. Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára. 15653. Budapest, 1967.

CZF. = CZUCZOR GERGELY–FOGARASI JÁNOS, *A magyar nyelv szótára 1–6*. Pest, [később] Budapest, 1862–1874.

DHA. = GYÖRFFY GYÖRGY, *Diplomata Hungariae Antiquissima I. 1000–1131*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

ÉGy. (Újtikos) 2013 = BÉRES JÚLIA élőnyelvi gyűjtése.

ÉGy. (Újtikos) 2023 = SZÉP SZILVIA élőnyelvi gyűjtése.

EKFT. = *Első katonai felmérés. 1763–1787.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary>

FÉNYES 1851 = FÉNYES ELEK, *Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu és puszta, betűrendben körülményesen leíratik 1–4.* Pest, 1851.

FKnT. = URL: https://mnh.unideb.hu/geoname_registry. Korábbi kiadása: BÁBA BARBARA–NEMES MAGDOLNA, *Magyar földrajzi köznevek tára.* A Magyar Névtárhivatal Kiadványai 32. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2014.

FNESZ. = KISS LAJOS, *Földrajzi nevek etimológiai szótára 1–2.* Negyedik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.

GÖNCZY = GÖNCZY PÁL–KOGUTOWICZ MANÓ. *Magyarország megyéinek kézi atlasza. 68 vm.* 1886. URL: <https://maps.hungaricana.hu/hu/HTITerkeptar/510/>

GÖRÖMBEI 1965 = GÖRÖMBEI ANDOR, *Polgár földrajzi nevei.* Kézirat. Szemináriumi dolgozat. Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének könyvtára. K 412. Debrecen, 1965.

HKFT. = *Harmadik katonai felmérés (1:25000). 1869–1887.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000>

Hnt. = Magyarország helynévnyvtára a megfelelő évből. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.

Kat. = *Kataszteri térképek. 19. század.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/cadastral>

Kis 1991 = KIS TAMÁS, Morgó. *Magyar Nyelvőr* 115 (1991), 263–267.

KOGUTOWICZ = KOGUTOWICZ MANÓ, *Magyarország vármegyéinek kézi atlasza.* MFI Rt., Budapest, 1905. Újrakiadás Magyar Mercurius, Budapest, 2004.

KRALOVÁNSZKY 1965 = KRALOVÁNSZKY ALÁN, *Hajdú-Bihar megyei régészeti kutatás 1944–1961. A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1962–1964* (1965), 31–45.

LIPSZKYMT. = LIPSZKY JÁNOS, *[Munkatérkép a Mappa generalis Regni Hungariae című térkép szerkesztéséhez]. 1799–1803.* URL: <https://maps.hungaricana.hu/hu/OSZKTerkeptar/2252/>

LOVAS 1993 = LOVAS MÁRTON, *Polgár természeti viszonyai, növény- és állatvilága. A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1991* (1993), 39–65.

L9.V.663 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár V. 663. *Polgár nagyközség iratai. 1834–1950.* – c) Közigazgatási iratok. 1858–1950. 1. doboz.

L9.V.680 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár V. 680. *Újtikos kisközség (Tiszagyulaháza–Újtikos körjegyzőség) iratai. 1945–1950.* – b) Önkormányzati iratok. 1946–1950. 1. doboz.

L9.VI.181 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár VI. 181. *Bihar és Hajdú vármegyei Földmérési Felügyelőségek iratainak gyűjteménye. 1850–1950 – III. Polgár. 1851–1909.* 2. 3. és 7. kötet.

L9.XVII.552 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XVII. 552. *Polgári Földigénylő Bizottság iratai. 1945–1948.* 1. doboz.

L9.XVII.564 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XVII. 564. *Újtikos Földigénylő Bizottság iratai. 1945–1947.* 1. doboz.

L9.XXIV.203 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XXIV. 203. *Hajdú-Bihar Megyei Földhivatal iratai. 1950–1969 – c. Hajdú-Bihar megyei községek kataszteri és földbirtokpolitikai iratai. 1950–1965.* 25. doboz.

L9.XXX.474 = MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XXX. 474. *Újtikos Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek iratgyűjteménye. 1955–1975.* – a) Új Barázda Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. 1958–1960. 1. doboz.

MaKF. = *Magyarország katonai felmérése. 1941.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/hungary1941>

MKFT. = *Második katonai felmérés. 1819–1869.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary>

MÓDY 2006 = MÓDY GYÖRGY, *Polgár és Szentmargita 1484–1612 között.* In: *Historia et ars. Módy György válogatott tanulmányai.* A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Közleményei 59. Debrecen, 2006. 345–362.

MoFnT. 1 = FÖLDI ERVIN szerk., *Magyarország földrajzinév-tára 1. Fontosabb domborzati, táj- és víznevek.* Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1984.

MoFnT. 2/9 = FÖLDI ERVIN szerk., *Magyarország földrajzinév-tára 2. Hajdú-Bihar megye.* Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1981.

MOLNÁR 2005 = MOLNÁR ATTILA, *Adatok a Hortobágy flórájának ismeretéhez.* In: MOLNÁR

ATTILA szerk., *Hortobágyi mozaikok*. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága, Debrecen, 2005. 41–72.

MÓNUS 2001 = MÓNUS IMRE, Tiszagyulaháza rövid története. *A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve* 28 (2001), 207–229.

MVV. 19 = BOROVSKY SAMU szerk., *Szabolcs vármegye*. Magyarország vármegyéi és városai. Budapest, 1900.

NÉMETH 2023 = NÉMETH PÉTER, *A XI–XIV. századi Szabolcs megye települései. Adattár*. Nyíregyháza, 2023.

M. NEPPER 1974 = M. NEPPER IBOLYA, A polgári határ régészeti lelőhelyeinek katasztere. In: BENCSIK JÁNOS szerk., *Polgár története*. Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974. 414–416.

NéprLex. = ORTUTAY GYULA főszerk., *Magyar néprajzi lexikon* 1–5. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977–1982.

NYÍRCSÁK 1993 = NYÍRCSÁK JÓZSEF, *Egy falu története. Emlékiratok*. Kézirat. Művelődési ház és Könyvtár, Újtikos, 1993.

PESTY 1864/38 = *Pesty Frigyes helynévtára*. 38. Szabolcs vármegye. OSZK Kézirattár. Jelzete: Fol. Hung. 1114/38. (Szövegkiadás: MIZSER LAJOS, Szabolcs megye Pesty Frigyes 1864. évi helynévtárában. *A Jósza András Múzeum Évkönyve* 42 (2000), 227–372.)

PJFN. = PAPP LÁSZLÓ–VÉGH JÓZSEF szerk., *Hajdú-Bihar megye földrajzi nevei I. A Polgári járás*. Polgári Nagyközségi Közös Tanács, Debrecen, 1970.

RMCsSz. = KÁZMÉR MIKLÓS, *Régi magyar családnevek szótára*. XIV–XVII. század. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1993.

SUGÁR 1974 = SUGÁR ISTVÁN, Adatok Polgár, Szentmargita, Csősz, Kékes és Szentmiklós történetéhez. 1261–1717. In: BENCSIK JÁNOS szerk., *Polgár története*. Polgár Nagyközségi Közös Tanács, Polgár, 1974. 417–502.

TARJÁNYI 1967 = TARJÁNYI JUDIT, *Polgár földrajzi nevei*. Kézirat. Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára. 15651. Budapest, 1967.

TERGE 1968 = TERGE LAJOS, *Földrajzinév-adás Polgáron és közvetlen környékén*. Kézirat. Szakdolgozat. Debreceni Egyetem Magyar Nyelv-

tudományi Intézetének könyvtára. K 563. Debrecen, 1968.

T1.S.11.830/16 = Charten von der Büder Controvers... 1776. – MNL Országos Levéltár S 11–15, 74, 84–86, 101, 105, 107, 115–116, 118, 139 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek. 17. sz.–20. sz. – S 11) Kamarai térképek. 18. sz.–1927. 830/16.

T1.S.12.XIX.168 = Tisza átnézeti térkép Szederkénytől T. Füredig. 1845. – MNL Országos Levéltár S 11–15, 74, 84–86, 101, 105, 107, 115–116, 118, 139 Kormányhatósági fondokból kiemelt térképek. 17. sz.–20. sz. – S 12) Helytartótanácsi térképek. 18. sz.–1935. XIX/168.

T1.S.70.72/1–8 = Plan der Wasser Ausgüsse des Theis Flusses in die Heiduken Städt bis zum errichten Damme zwischen Beöszermény und Ujváros, und von dannen in den grossen Morrast in denen Püspök Ladányer Gräntzen, Sár rétye genannt. [18. sz.]. – MNL Országos Levéltára S 70. Vegyes kéziratos térképek. 16. sz.–20. sz. 72/1–8.

T1.S.78.568/13–22 = Szederkény. 1866. – MNL Országos Levéltár S 78–79. Kataszteri gyűjtemény. 1786–1948. – S 78) Térképek. 1786–1948. 568/13–22.

T1.S.78.1806/24–27 = Markt Polgár sammt Puszte Tikos in Ungarn Szabolcser Comitát. 1854. – MNL Országos Levéltár S 78–79. Kataszteri gyűjtemény. 1786–1948. – S 78) Térképek. 1786–1948. 1806/24–27.

T1.S.79.929/8 = Polgár nagyközségnek felvételi előrajza. 1870. – MNL Országos Levéltár S 78–79. Kataszteri gyűjtemény. 1786–1948. – S 79) Iratok. 19. sz.–20. sz. 929/8.

T1.S.80.XVIII.78/1–5 = Alsó Szabolcsi Társulat. 19. sz. – MNL Országos Levéltár S 80–81 Vízrajzi Intézet. 18. sz.–20. sz. – S 80) Térképek. 18. sz.–20. sz. XVIII.78/1–5.

T9.SzmK.38/1–66 = Cím nélkül [Polgár]. 1916. – MNL Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár XV.2. Hajdú-Bihar Megyei Levéltár kataszteri térképeinek gyűjteménye. 1883–1971. – e) Szabolcs vármegye. 1850–1960. SzmK.38/1–66.

T10.FM.4 = A bogácsi erdőgondnoksághoz tartozó erdők átnézeti térképe. 1938. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkapitán Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 4.

T10.FM.37 = Plaga Controversa Inter Possessionem Búd, ad Dominium Tokaiense spectantem et inter Terrenum Polgari ad Venerabile Capitulum Agriense spectantem. 1762. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 37.

T10.FM.38 = Praedium Kengyel, Folyás, Pelyhes. 1810. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 38.

T10.FM.44 = Planum exhibens ratam ... in praedio Sz.[ent] Margita, tabulas Bialhalmenses, et praedium Kengyel-fiók, pratum Pelyhes... 1824/1826. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 44.

T10.FM.46 = Tisza-Polgár és P.(usza) Szt. Margita-i uradalmak térképe az 1890. évi kataszteri térkép után kisebbítve. 1897. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 46.

T10.FM.48 = Praedium Tikos. [1840k.]. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 48.

T10.FM.49 = Vázrajz. A polgári 275. sz. telekkönyvi betétben foglalt 8985, 8987, 8988, 8989, h.r. számú ingatlanok megosztásáról. 1941. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 49.

T10.FM.82 = Az egri főkáptalan tiszapalkonyi és polgári parcellázásának térképe. 1935. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 82.

T10.FM.84 = Az alsó szabolcsi ártér helyszínrajza. 1880. MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 84.

T10.FM.93 = A Méltóságos és Főtisztelendő Egri Főkáptalan összes birtokainak földrajzi térképe. 1883. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b)

Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 93.

T10.FM.94 = T. Polgár város és környékének domborzati viszonyait feltűntető átnézeti térképe. 1896. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 94.

T10.FM.120 = A tiszapolgár-nyíregyházai helyi érdekű vasut Tikos-i és Boročkas-i részének helyszínrajza. [1901]. – MNL Heves Vármegyei Levéltár XV.1. Térképek gyűjteménye. 1704–1950. – b) Egri Főkáptalan Magánlevéltárának térképei. 1704k.–1944. 120.

T16.T.81 = A Magyar Korona országainak posta- és távirdat térképe. 1902. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.81.

T16.T.109 = Szabolcs vármegye térképe. 1904. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.109

T16.T.150 = Szabolcs vármegye közúti és köbánya térképe. 1918. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.150.

T16.T.152 = Szabolcs vármegye. 1939. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.152.

T16.T.222 = Cím nélkül [Tisza és Bodrog ártér térképe]. [é.n.]. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.222

T16.T.373 = Szabolcs vármegye térképe. 1897. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T. 373.

T16.T.403 = A Magyar Népköztársaság államigazgatási térképe. 1988. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.403.

T16.T.409 = Szabolcs megye. 1893. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár

XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.409.

T16.T.462 = Cím nélkül [Debrecen és környékének katonai térképe]. 1924. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.462.

T16.T.526 = Tisza-Polgár. 1900. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.526.

T16.T.544 = Szabolcs vármegye és a Hajdu városok kerülete. [é.n.] – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.544.

T16.T.562 = Polgár. 1927. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.562.

T16.T.584 = Polgár. 1943. – MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár XV.1. Szabolcs

és Szatmár megye levéltárának térképgyűjteménye. 1528–1950. T.584.

T21.TK.2164 = Cím nélkül [Szabolcs vármegye topográfiai térképe]. [1800–1802]. – Országos Széchényi Könyvtár TK. Önálló kéziratok térképek. 2164.

T22.B.IX.a.521 = Administrativ- und General-Karte des Königreiches Ungarn. 1858. – Hadtörténeti Intézet és Múzeum B IX a. Az Osztrák-Magyar Monarchia politikai és általános térképei. 521.

ÚMTsz. = B. LŐRINCZY ÉVA főszerk., *Új magyar tájszótár 1–5*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979–2010.

Zs. = MÁLYUSZ ELEMÉR szerk., *Zsigmondkori oklevéltár 1–2*. Budapest, 1951–1958. BORSA IVÁN–MÁLYUSZ ELEMÉR szerk., 3–7. Budapest, 1993–2001. BORSA IVÁN–C. TÓTH NORBERT szerk., 8–9. Budapest, 2003–2004. C. TÓTH NORBERT szerk., 10. Budapest, 2007.

TISZAÚJVÁROS

Tiszadob

Tiszagyulaháza

TISZAÚJVÁROS

T2

[illegible][illegible]

The map displays the Tiszavasvári region with its surrounding areas. Key locations include Tiszaadob to the northwest, Kasziba to the west, and Órfa to the southeast. The map highlights several historical or administrative boundaries, such as the Hármas-határ (Three-part boundary) and Fehér-határ (White boundary). Notable landmarks like the Kút-gödör (Well-pit) and Kis-kút (Small well) are marked. The map also shows the Tisza river and various smaller water bodies. A grid system is overlaid on the map, with letters A-D along the top and bottom edges, and numbers 1-5 along the left edge.

[illegible][illegible]

The map displays the Tiszavasvári region with its surrounding areas. Key locations include Tiszaadob to the northwest, Kasziba to the west, and Órfa to the southeast. The map highlights several historical or cultural sites, such as the Hármas-határ (Three Borders) and Fehér-határ (White Border). It also shows the Tisza river and various smaller water bodies like the Kút-gödör (Well Pond). The map uses a color-coded system to distinguish between different types of land, with green representing forests and yellow representing open fields. A grid system is overlaid on the map, with letters A-D along the top and bottom edges and numbers 1-5 along the left edge.

The map displays the Tiszavasvári region with its surrounding areas. Key locations include Tiszaadob to the northwest, Kasziba to the west, and Órfa to the southeast. The map highlights several historical or cultural sites, such as the Hármas-határ (Three Borders) and Fehér-határ (White Border). It also shows the course of the Tisza river and various smaller water bodies like the Kút-gödör (Well Pond). The map uses a color-coded system to distinguish between different types of land, with green representing forests and yellow representing open fields. A grid system is overlaid on the map, with letters A-D along the top and bottom edges, and numbers 1-5 along the left edge.

[illegible]

The map depicts the Tiszavasvári region, characterized by a network of roads and numerous land parcels. Key locations include Tiszaadob to the northwest, Kasziba in the center, and Tiszavasvári to the northeast. The map is overlaid with a coordinate grid labeled A through D horizontally and 1 through 5 vertically. Various landmarks are identified, such as 'Fogoly-tábla', 'Kis-tölgyes', 'Török-tábla', 'Kúti-tábla', 'Juhász-Kúti-tábla', 'Hármas-tábla', 'Hármas-Négyes-tábla', 'Négyes-tábla', 'Ötös-tábla', 'Lakatos-tanya', 'Régirégiút', 'Kampó erdője', 'Kétágú-erdő', 'Tizennégyes-tábla', 'Mályvas-szalma', 'Mályvas-hát', 'Mályvás', 'Nagy-Mályvás', 'Kasziba-erő', 'Kasziba-szeg', 'Hosszú-hát', 'Egyház-földek', 'Háromhatár', 'Háromhatár-domb', 'Nyiczky-zug', 'Fehér-határi-kút', 'Fehér-határi-erdő', 'Fehér-határ', 'Kis-Órfa', 'Órfa', 'Tedeji-Gróf', 'Tedeji-legelő', 'Gencsi sor', 'Pongor-sziget', 'Rikács-vaposa', 'Bete-lát', 'Órfalaposi-Kis-kút', 'Kút-gödör', 'Kis-Gróf', and 'Nagy-Gróf'. The map uses different colors and line styles to distinguish between various types of land parcels and boundaries.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

The map shows the Tisza river and its branches, with various settlements and landmarks. The map is overlaid with a grid labeled A-D horizontally and 1-5 vertically. Key locations include Tiszadob, Tiszavasvári, Kasziba, and various estates like Fehér-határ and Tedeji-Gróf. The map also shows the Tisza river and its branches, as well as various estates and settlements.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

The map depicts the Tiszavasvári region, characterized by a network of roads and numerous land parcels. Key locations include Tiszaadob to the northwest and Kasziba to the west. The Fehér-határ (White Boundary) and Három-határ (Three-boundary) areas are prominent. The map also shows the Tisza river and several smaller water bodies like the Rikács-tó. Various landmarks such as the Kút-gödör (Well-pit), Kis-Gróf, and Nagy-Gróf are labeled. The map uses a color-coded system to distinguish between different types of land or ownership, with green areas likely representing forests or parks. A grid system is overlaid on the map, with letters A through D along the top and bottom edges, and numbers 1 through 5 along the left edge.

[illegible]

Újtikos belterülete

Magyar Nemzeti Helynévtár Füzetek 6.

A kiadvány a
MAGYAR NEMZETI HELYNÉVTÁR 1.
A HAJDÚNÁNÁSI JÁRÁS HELYNEVEI
című kötet Újtkosra vonatkozó anyagait tartalmazza.

Készült a Magyar Tudományos Akadémia Nemzeti Kutatási Programok
Magyar Nemzeti Helynévtár Programja keretében,
a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékén.

Helynévatlasz: Schwarcz Gyula
Légifotók: Civertan Grafikai Stúdió
Fotók: Harangi Mária, Hortobágyi Leader Egyesület, Szép Szilvia

© Szálkai Tamás, Szép Szilvia, 2024
© Debreceni Egyetemi Kiadó – Debrecen University Press, beleértve
az egyetemi hálózaton belüli elektronikus terjesztés jogát is, 2024

ISBN 978-963-615-210-9

Kiadja a Debreceni Egyetemi Kiadó, az 1795-ben alapított Magyar
Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

dupress.unideb.hu

Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi
Technikai szerkesztő: Porció Veronika
Borítóterv, tipográfia: Gacsályi Gábor
Készült a Kapitális Kft. nyomdájában.

